

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**POSEBNOSTI
RAČUNOVODSTVA V
ZAVAROVALNICAH**

Ljubljana, 2003

MARTINA ŠTRAVS

IZJAVA

Študent/ka MARTINA ŠTRAUS izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. SLAVKE KAVČIČ in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 03.09.2003

Podpis: _____

1. UVOD	1
2. DEJAVNOST ZAVAROVALNIC	2
2.1. Zavarovalništvo	2
2.2. Zgodovinski razvoj zavarovalništva v svetu in v Sloveniji	4
2.3. Današnje stanje slovenskega in svetovnega zavarovalnega trga	5
3. POSEBNOSTI RAČUNOVODSTVA V ZAVAROVALNICAH	8
3.1. Gospodarske kategorije v zavarovalništvu	9
3.1.1. Tveganje v zavarovalnicah in njegovo obvladovanje po ZZavar	9
3.1.1.1. Kapital in kapitalska ustreznost zavarovalnic	10
3.1.1.2. Tehnične rezervacije	14
3.1.1.3. Kritni sklad, kritno premoženje ter naložbe zavarovalnice	20
3.1.2. Posebni računovodski standard SRS-32	22
3.1.2.1. Posebnosti vrst in načinov izkazovanja sredstev	22
3.1.2.2. Posebnosti vrst in načinov izkazovanja obveznosti do virov sredstev	25
3.1.2.3. Oblika bilance stanja	25
3.1.2.4. Posebnosti razčlenjevanja stroškov in odhodkov	25
3.1.2.5. Posebnosti razčlenjevanja in merjenja prihodkov	26
3.1.2.6. Posebnosti razčlenjevanja in merjenja poslovnih izidov ter izkaz poslovnega izida	27
3.1.2.7. Razkritja v zavarovalnicah	28
3.1.3. Zakon o zavarovalništvu ter poslovne knjige in poslovna poročila	29
3.2. Predračunavanje v zavarovalnicah	29
3.3. Računovodsko analiziranje v zavarovalnicah	31
3.4. Zavarovalni nadzor	35
3.5. Kontni okvir v zavarovalnicah	38
4. SKLEP	40
5. LITERATURA	42
6. VIRI	43

1. UVOD

Zavarovanje v različnih jezikih pomeni varnost pred določenim dogodkom. V začetku je bilo zavarovalništvo organizirano kot posebna oblika varovanja pred škodami, ki jih povzročajo naravne sile, v zadnjem času pa se zavarovanje organizira tudi kot zaščita pred tistimi škodnimi posledicami, ki imajo vzrok v dejavnosti človeka, kot je npr. zavarovanje pred odgovornostjo (Ivanjko, 1999, str. 10).

Zavarovalništvo tvori del finančnega trga in pridobiva vedno večjo vlogo v gospodarstvu posameznih držav, saj delež zavarovalništva v domačem bruto proizvodu vztrajno narašča. Zavarovalnice s povečevanjem deleža življenjskih zavarovanj v vseh zavarovanjih postajajo močan konkurent bankam. Zato je trenutni svetovni trend nastajanje bančnega zavarovalništva in urejanje razmer za enotni zavarovalni trg.

Središče zavarovanja predstavljajo trije največji zavarovalni trgi, in sicer Severna Amerika, Evropa in Japonska, ki skupaj predstavljajo kar 80 % vsega zavarovalnega trga (Borak, 1994, str. 11).

Za zavarovalni trg je značilna visoka stopnja vpletenosti države v poslovanje kot tudi zapletenost zavarovalnega prava ter prepletenost pogodbenega in statusnega prava (Pavliha, 2000, str. 46). Državno usmerjanje v grobem zasleduje naslednje široke skupine namenov kot so (Borak, 1994, str. 13):

- zagotavljanje zadostnega obsega sredstev za financiranje zasebnih in investicijskih programov,
- zadrževanje sredstev v domačem gospodarstvu,
- financiranje proračunskih primanjkljajev države,
- omejevanje koncentracije moči znotraj finančnega sektorja ter
- zaščita interesov zavarovancev.

Namen diplomske naloge je predstavitev zavarovalništva in posebnosti računovodstva zaradi specifične dejavnosti. V nadaljevanju je predstavljena sama zavarovalna dejavnost in trenutno stanje zavarovalnega trga. Velik del naloge je namenjen najpomembnejšim gospodarskim kategorijam zavarovalnice, in sicer kapitalu, tehničnim rezervacijam in naložbam zavarovalnice. Poleg posebnosti, ki se nanašajo na knjigovodstvo (npr. posebnosti pri izkazovanju sredstev in obveznosti do virov sredstev) so predstavljena tudi ostala področja računovodstva, in sicer predračunavanje in analiziranje ter računovodski in državni nadzor nad zavarovalnicami.

2. DEJAVNOST ZAVAROVALNIC

2.1. Zavarovalništvo

Zavarovalnice so del finančnega trga, kar pomeni, da se ukvarjajo s finančnimi posli, prodajajo finančne oblike in/ali storitve. Njihova značilnost je, da je premoženjska bilanca sestavljena na aktivni strani iz finančnega premoženja, na pasivni pa prevladujejo dolgovi.

Zavarovalnice uvrščamo med nedepozitne finančne posrednike, in sicer med pogodbene finančne posrednike. Za zavarovalnice je značilno, da pri njih ljudje nimajo samo naloženih sredstev, ampak jim sklenjena pogodba z zavarovalnico zagotavlja tudi različne vrste denarnih zneskov v prihodnosti. Med pasivo prevladujejo obveznosti, ki izhajajo iz sklenjenih zavarovalnih pogodb, med aktivo pa prevladujejo naložbe zavarovalnice (Ribnikar, 1999, str. 192-194).

Zavarovanje ima veliko definicij, katere so odvisne od načina preučevanja zavarovalništva. Gledano z vidika narodnega gospodarstva, je zavarovanje ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnavanjem gospodarske nevarnosti (Boncelj, 1983, str. 13). **Gospodarska nevarnost** predstavlja jedro zavarovanja ter možnost nastanka gospodarske škode na posameznih objektih in njeno uresničevanje v množici nevarnostnih objektov. Za gospodarsko nevarnost so značilne naslednje lastnosti (Boncelj, 1983, str. 45-51):

- možnost nastanka gospodarske škode,
- verjetnost nastanka gospodarske škode,
- negotovost nastanka gospodarske škode in
- slučajnost gospodarske škode (vrsta škode in njena velikost).

Zavarovalništvo predstavlja pomemben del pri ustvarjanju domačega bruto proizvoda posameznih držav. Prav tako dobiva pomembnejšo vlogo na finančnem trgu in se sooča z vedno večjo konkurenco predvsem s strani bank. Velik pomen ima zavarovalništvo tudi za gospodarski razvoj, saj prispeva k razvoju kot finančni posrednik in kot prevzemnik in olajševalec tveganj razvoja.

Zavarovalništvo vpliva na gospodarsko rast na različne načine, in sicer (Štiblar, 2002, str. 28):

- s promoviranjem finančne stabilnosti,
- z dopolnjevanjem in zamenjevanjem državnih zavarovalnih programov,
- z olajšanjem in omogočanjem trgovine,
- s pomočjo pri mobiliziranju prihrankov,
- z omogočanjem učinkovitejšega upravljanja s tveganji,
- s vzpodbujanjem omilitev izgub ter

- s vzpodbujanjem učinkovite alokacije kapitala.

Zavarovanje je namenjeno predvsem zagotavljanju finančnih sredstev, tako za posameznika kot tudi za gospodarske subjekte, proti raznovrstnim dejavnostim in negotovostim. Ima družbeno psihološko funkcijo, ker znižuje stopnjo strahu pred nepredvidenimi dogodki. Zavarovalnice nudijo zavarovalne storitve, za katere je značilno, da so neotipljive, neločljive, spremenljive in minljive. Zavarovalno storitev lahko definiramo kot proces informiranja, ki vključuje svetovanje, ocenjevanje vrednosti predmeta zavarovanja, ocenjevanje škode, različne finančne operacije, kot so plačilo premije, izplačilo škod, itd.. Za zavarovalno storitev je značilno, da je njena korist težko razumljiva, saj je otipljiva šele ob nastanku škodnega dogodka, zato je uspešnost storitve na zavarovalnem trgu odvisna predvsem od razumljivosti in učinkovitosti pojasnjevanja. Kakovost storitve pa je odvisna predvsem od stika z osebjem zavarovalnice (Voršnik, 2000, str. 410-412).

Zavarovanja delimo po več kriterijih. Najbolj uporabljena je delitev glede na predmet zavarovanja, glede katerega delimo zavarovanja v grobem na:

- premoženjska zavarovanja ter
- osebna zavarovanja, katera se delijo na:
 - življenjska zavarovanja in
 - nezgodna zavarovanja.

Pri **premoženjskem zavarovanju** gre za zavarovanje premoženja proti škodi, ki lahko nastane ob nastanku škodnega dogodka.

Osebno zavarovanje je zavarovanje, pri katerem se zavarovalnica zaveže, da bo ob smrti oziroma poškodbi zavarovanca izplačala denarno vsoto njemu ali njegovim naslednikom.

Življenjsko zavarovanje je ena od oblik osebnega zavarovanja. V večini primerov je sestavljeno iz dveh delov, in sicer iz zavarovanja v primeru smrti ter zavarovanja v primeru doživetja. Če zavarovanec umre pred pretekom pogodbe, se zavarovalna vsota izplača naslednikom. V primeru, da zavarovanec doživi pretek pogodbe, dobi zavarovalno vsoto zavarovanec. Glede na predhodni opis zavarovanja, vidimo, da gre v tem primeru predvsem za alternativo varčevanju, kar pomeni, da so na tem področju zavarovalnice postale konkurentke bankam, kar je v sodobnem svetu pripeljalo do združevanja bank in zavarovalnic. Tako je nastalo bančno zavarovalništvo, katero se uveljavlja tudi v Sloveniji.

Pri *nezgodnem zavarovanju* gre za zavarovalno pogodbo, s katero se opredeli višina zavarovalne vsote, ki jo mora zavarovalnica plačati ob nastanku nezgode, zaradi katere je zavarovanec utrpel določeno škodo (Kovač, 2000, str. 595)¹.

¹ Delitev zavarovalnih skupin je predstavljena v Prilogi 1.

Poleg zgoraj omenjenih zavarovanj, ki se nanašajo na odnos zavarovalnica-zavarovanec (posameznik, gospodarski subjekt, ki ni zavarovalnica), se v zavarovalništvu pojavlja tudi **sozavarovanje**, kjer se določeni nevarnostni objekt zavaruje pri več zavarovalnicah hkrati, da si na ta način zavarovalnice porazdelijo tveganje (horizontalna razdelitev tveganja), ter **pozavarovanje**, kjer zavarovalnica pri pozavarovalnici zavaruje del svojih obveznosti (vertikalna delitev tveganja). Pozavarovanje je v večini držav v določeni višini zakonsko predpisano.

Zaradi posebnosti zavarovalne dejavnosti se je oblikoval državni nadzor nad delovanjem zavarovalnic. V Sloveniji nadzor nad zavarovalnicami vrši Agencija za zavarovalni nadzor, katera bdi predvsem nad dolgoročno plačilno sposobnostjo zavarovalnic in upoštevanjem predpisanih zakonov, ki se nanašajo na poslovanje zavarovalnic.

Pravno organizacijska oblika zavarovalnic je v Sloveniji zakonsko predpisana, in sicer v Zakonu o zavarovalništvu². Zavarovalnice se ustanovijo v obliki delniških družb ali družb za vzajemno zavarovanje (d. v. z.), kar mora biti razvidno iz imena zavarovalnice. Izbira pravno organizacijske oblike vpliva na nadaljnje poslovanje zavarovalnice. Pri *delniški družbi* gre za enako poslovanje kot pri vseh ostalih delniških družbah. Glavni motiv je ekonomsko poslovanje in s tem ustvarjanje dobička. *Družba za vzajemno zavarovanje* deluje po načelu vzajemnosti, kar pomeni, da družba ne ustvarja dobička. Premije so namenjene izključno pokrivanju škod in operativnih stroškov (Zakon o zavarovalništvu, 2000).

2.2. Zgodovinski razvoj zavarovalništva v svetu in v Sloveniji

Za razvoj zavarovalništva mora biti ustvarjen takšen sistem vrednost, v katerem vsak posameznik ali skupina čuti odgovornost za svoje zdravje, življenje in imetje (Voršnik, 2000, str. 412).

Prve začetke zavarovalne dejavnosti srečamo že v času zakonodaje kralja Hamurabija (1700 pr.n.š.), kjer so prisotna določila o delitvi nevarnosti zaradi roparskega napada na karavane. Doslej najdena najstarejša zavarovalna pogodba izvira iz Genove v Italiji, in je bila sklenjena na področju pomorskega zavarovanja v obliki notarskega akta leta 1367.

Prve zavarovalnice, primerljive z današnjimi, so začele nastajati v 17. stoletju. Med najpomembnejše se uvrščajo leta 1676 ustanovljena prva požarna zavarovalnica Hamburger Feuerkasse, ki je najstarejša delujoča zavarovalnica na svetu, ter londonska zavarovalnica Lloyd, ustanovljena leta 1700, ki še danes predstavlja eno najpomembnejših institucij v svetovnem zavarovalništvu.

² Zakon je bil sprejet leta 2000 in je usklajen z evropskimi smernicami, ki se nanašajo na zavarovalništvo.

Za razvoj zavarovanja je zlasti pomembno 19. in 20. stoletje. V teh dveh stoletjih so namreč nastajale v Evropi pravne podlage za podjetniško organiziranje zavarovalne dejavnosti (v obliki sprejemanja pravnih predpisov s strani držav). S pomočjo teh predpisov je bilo mogoče razviti zavarovalništvo kot pomembno gospodarsko dejavnost, ki ji posebno pozornost namenja tudi država (Kratka zgodovina zavarovanja, 2003).

Slovensko zavarovalništvo se je začelo razvijati v 19. stoletju. Do leta 1937 je veljala popolna liberalizacija, kar je pomenilo, da so bile zavarovalnice v privatnih rokah, njihov cilj pa je bilo dobičkonosno poslovanje. V tem obdobju je na našem ozemlju poslovalo 28 zavarovalnic, od tega sta bili kar dve tretjini vseh zavarovalnic podružnice tujih podjetij, kar pomeni popolno prevlado tujcev na našem zavarovalnem trgu.

Po drugi svetovni vojni postane nosilec zavarovanj država, v kateri je bila izključena konkurenca, saj so bili predpisani enaki zavarovalni pogoji in premijski ceniki. Liberalizacija se je začela v zavarovalništvo vračati v sedemdesetih letih. Zavarovalništvo se je začelo razvijati po zahodnem vzoru, vendar pogojev za razvoj individualnih zdravstvenih in pokojninskih zavarovanj ni bilo, ker je bilo vse to urejeno s socialnim zavarovanjem. Leta 2002 je v Sloveniji poslovalo 14 zavarovalnic, kar kaže na trend združevanja, tako, da bo na koncu poslovalo le nekaj velikih zavarovalnic, ki se bodo s prilagoditvijo tržnim razmeram lahko postavile ob bok tujim zavarovalnicam (Voršnik, 2000, str. 412-414).

2.3. Današnje stanje slovenskega in svetovnega zavarovalnega trga

V Sloveniji delež zavarovalništva v bruto domačem proizvodu vztrajno narašča in je v letu 2001 znašal 5,04 %, vendar še vedno zaostajamo za zahodnim svetom, kjer je ta delež okrog 10 %. V letu 2001 so vse zavarovalnice zbrale 230 milijard SIT kosmatih premij, od tega je bilo življenjskih zavarovanj le 49 milijard, kar predstavlja 1,08 % BDP-ja, medtem ko neživljenjska zavarovanja predstavljajo 3,96 % BDP-ja. Letna rast prihodkov iz kosmatih premij je znašala v povprečju 19 %, medtem ko je rast premij življenjskih zavarovanj znašala kar 31,5 %. Glede na povedano lahko sklepamo, da se zavarovalništvo v Sloveniji hitro razvija, predvsem na področju življenjskih zavarovanj, kjer je še veliko neizkoriščenih možnosti. V zavarovalni dejavnosti je bilo leta 2001 zaposlenih 4 929 ljudi, kosmata premija na zaposlenega pa je znašala 46,7 milijona SIT. Zavarovalna gostota³ se je povečala za 19,2 % in je znašala 115 475 SIT na prebivalca (Zavarovalni statistični bilten, 2002).

Na slovenskem zavarovalnem trgu so do 20. julija 2002 delovale naslednje zavarovalnice:

- Adriatic zavarovalna družba d.d.

³ Zavarovalna gostota pomeni, koliko prihodka so v povprečju prebivalci namenili zavarovalnim premijam.

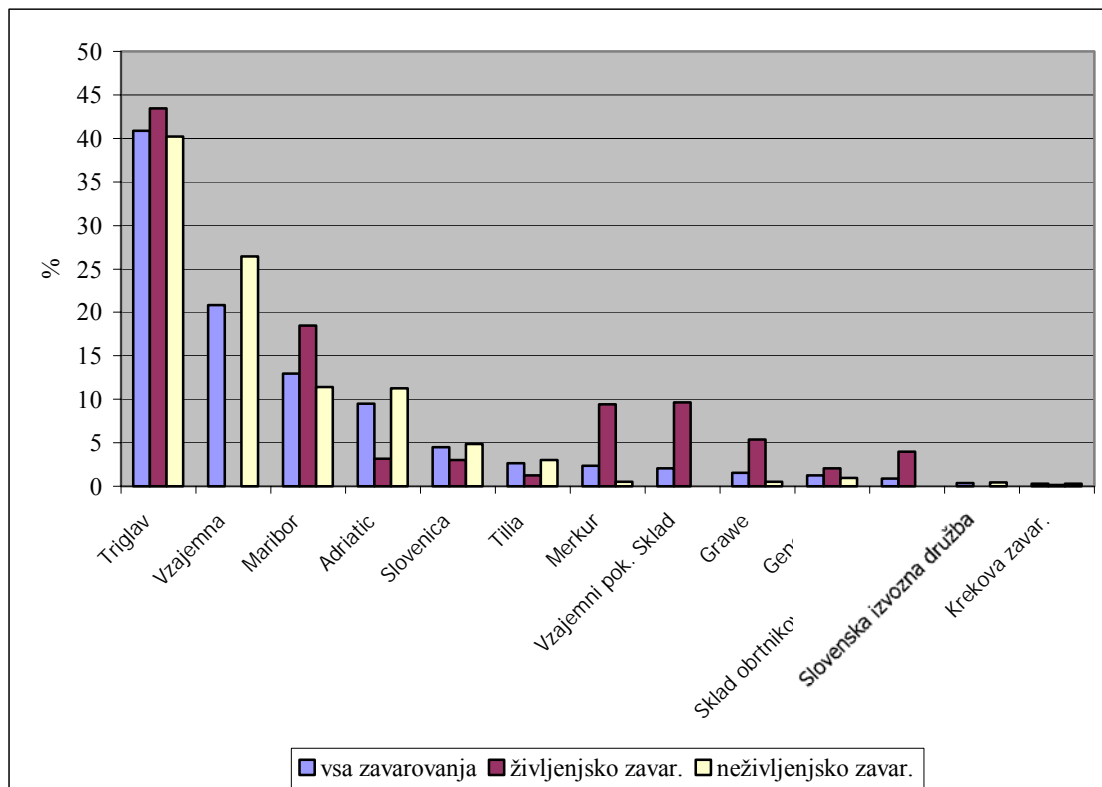
- Generali d.d.
- Grawe zavarovalnica d.d.
- Kapitalska družba, vzajemni pokojninski sklad
- Krekova zavarovalnica d.d.
- Merkur zavarovalnica d.d.
- Sklad obrtnikov in podjetnikov
- Slovenica zavarovalna hiša d.d.
- Slovenska izvozna družba d.d.
- Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.
- Zavarovalnica Maribor d.d.
- Zavarovalnica Tilia d.d.
- Zavarovalnica Triglav, d.d.
- Zavarovalnica Concordia d.d.

in dve pozavarovalnici:

- Pozavarovalnica Sava d.d.
- Pozavarovalnica Triglav d.d..

Struktura zavarovalnega trga je prikazana v naslednji sliki.

Slika 1: Celotni tržni delež posameznih zavarovalnic in tržni delež posameznih zavarovalnic glede na življenjsko in neživljenjsko zavarovanje na slovenskem zavarovalnem trgu

Vir: Statistični zavarovalni bilten, 2002.

Iz grafa je razvidno, da slovenski zavarovalni trg obvladuje zavarovalnica Triglav, saj zajema kar 40,90 % tržni delež. Ugotovimo tudi močno tržno koncentracijo, saj šest največjih zavarovalnic predstavlja kar 91,28 % zavarovalnega trga (Statistični zavarovalniški bilten, 2002). Takšen razvoj zavarovalništva je prisoten tudi v zahodnem svetu, kjer deset največjih zavarovalnic obvladuje od 70 % do 100 % nacionalnega trga (Končina, 2002, str. 13).

Pomembno je poudariti, da v Sloveniji predstavlja delež življenjskih zavarovanj le 21,37 % vseh zavarovanj, kar je močno pod ravniyo v zahodnem svetu, saj se tam omenjeni delež giblje med 55 % in 60 %. To je razlog, da se življenjsko zavarovanje hitro razvija in je zanimivo tudi za tuje investitorje, predvsem tisti del, ki se nanaša na dolgoročno zavarovanje (Statistični zavarovalniški bilten, 2002).

V tem delu velja poudariti, da na razvoj samega zavarovalništva močno vplivajo tudi zunanji dejavniki, kot so nesreče, ki so bile pogoste v letu 2001 (11. september, propadi velikih ameriških podjetij, naravne nesreče) ter svetovna recesija. Vse prej omenjeno je privedlo do stagnacije zavarovalništva v razvitem svetu in soočanje zavarovalnic s problemom dolgoročne plačilne sposobnosti (Klemenak, 2003, str. 2-4).

Zaradi tega so v Ameriki strokovnjaki raziskali, kako je ameriški zavarovalni trg zmožen pokriti potencialno katastrofalno škodo⁴. Prišli so do ugotovitve, da večino tveganj nosijo posamezniki in podjetja, ki niso zavarovana. Pri tistih subjektih, ki se zavarujejo, pa večino tveganja nosijo zavarovalnice same, saj je dokaj nizka stopnja pozavarovanja in s tem nizka stopnja razpršitve tveganj po celotnem svetovnem zavarovalnem trgu. Zavarovalnice same bi lahko pokrile nastalo katastrofalno škodo, vendar bi to pripeljalo zavarovalništvo v razsulo. Zaradi tega so se začeli pojavljati različni predlogi, ki bi pripomogli k večji možnosti pokrivanja takšnih škod in stabilnosti zavarovalnega trga. V ta namen se na finančnem trgu pojavljajo novi finančni instrumenti, in sicer »catastrophe bonds⁵« in »catastrophe options⁶«, ki se trenutno malo uporabljajo. S strani države pa prihajajo predlogi glede oblikovanja rezerv za katastrofalne škode, ki bi bile deležne davčne olajšave ter organiziranje državnih in federalnih pozavarovalnih programov. Trenutno zavarovalnice obvladujejo tveganje s pomočjo natančnejših metod za ugotavljanje tveganja za nastanek katastrofalnih škod in s povečanjem kapitala zavarovalnic (Niehaus, 2002, str. 585-596).

⁴ Katastrofalna škoda predstavlja popolno uničenje določenega dela, predvsem močno razvitega dela Amerike.

⁵ So obveznice, kjer je dogovorjeno, da se v primeru nastanka katastrofalne škode investitorji odpovejo glavnici in/ali obrestim, drugače jim pripadajo obresti, ki so močno nad vrednostjo LIBOR-ja (Niehaus, 2002, str. 592).

⁶ Pri teh opcijah gre za vezavo na indeks ocenjenih škod, ki so nastale na zavarovanem premoženju (Niehaus, 2002, str. 591).

V letu 2001 so tržišča v ZDA, Zahodni Evropi, na Japonskem in v Oceaniji⁷ ustvarila 90 % zavarovalnih premij, v povprečju je prebivalec porabil za zavarovanje 2315 USD, delež zavarovalništva pa je znašal 8,8 % BDP-ja. Na teh trgih je opazen trend padanja življenjskih zavarovanj zaradi nestabilnih gospodarskih trendov.

V Sloveniji imamo visoko rast kosmatih zavarovalnih premij, kar pomeni, da se slovensko zavarovalništvo nahaja v fazi razvoja in tranzicije, predstavlja 0,04 % svetovnega zavarovalnega trga, Slovenci pa v povprečju porabimo za zavarovanje 476 USD (Klemenak, 2003, str. 2-4).

Iz predhodno predstavljenih podatkov lahko sklepamo, da se slovenski zavarovalni trg prilagaja konkurenci in sledi zahodni tradiciji zavarovalništva, vendar je za to potreben tudi določen čas, saj naše zavarovalnice še nimajo tako bogatih izkušenj kot zahodne.

3. POSEBNOSTI RAČUNOVODSTVA V ZAVAROVALNICAH

Značilnost računovodstva vseh organizacij je, da sledi poslovnim procesom. Kar pomeni, da evidentira vse nastale poslovne dogodke v organizaciji. Poleg tega pa je naloga računovodstva tudi evidentiranje sredstev in obveznosti do virov sredstev ter pripravljane različnih računovodskih poročil za notranje in zunanje uporabnike, ki pokažejo, koliko naj bi organizacije bile in koliko so bile uspešne pri svojem delovanju.

Čeprav so načelna pravila za vodenje računovodstva enotna, pa se ta med posameznimi organizacijami razlikujejo zaradi razlik v poslovnih procesih, v načinu pridobivanja prihodkov, v lastništvu sredstev, v njihovi velikosti, v organizacijski obliki, pri področjih delovanja, itd. (Turk et al, 1999, str. 223). Med takšne organizacije sodijo tudi zavarovalnice. V Sloveniji področje zavarovalništva ureja Zakon o zavarovalništvu, kateri predstavlja osnovo za delovanje zavarovalnic. Dopolnjujejo ga še ostali zakoni in sklepi, katere sprejemata državni zbor in Agencija za zavarovalni nadzor.

Poleg omenjenih sklepov in zakonov, ki vplivajo na vodenje računovodstva veljajo tudi vsi splošni računovodski standardi od SRS-1 do SRS-30, kateri se nanašajo na splošna pravila vodenja knjigovodstva. Ker se delovanje zavarovalnic razlikuje od ostalih organizacij, posebnosti računovodstva v zavarovalnicah ureja tudi posebni računovodski standard SRS-32.

V nadaljevanju je predstavljena zakonska ureditev zavarovalne dejavnosti s svojimi posebnostmi (kot so kapital, tehnične rezervacije in naložbe zavarovalnice), SRS-32, ki ureja posebnosti računovodstva na področju izkazovanja sredstev in obveznosti do virov sredstev,

⁷ V Oceanijo se uvrščajo Nova Zelandija, Papua Nova Gvineja, Salomonovi otoki, Fidži, Marshallovi otoki, Mikronezija, Tuvalu, nauru, Kiribati, Vanuatu, Tonga, Zahodna Samoa ter Palan. Oceanija je pojem za otočja ob Avstraliji v Tihem oceanu.

razčlenjevanja in merjenja stroškov, odhodkov, prihodkov, poslovnega izida ter temeljnih računovodskih izkazov; predračunavanje, računovodsko analiziranje in zavarovalni nadzor.

3.1. Gospodarske kategorije v zavarovalništvu

V februarju 2000 je bil sprejet **Zakon o zavarovalništvu (ZZavar)**, kateri temelji *na načelu preglednosti* (vsakemu udeležencu morajo biti dostopne informacije, ki vplivajo na odločitev o naložbah v zavarovalne storitve), *na načelu varnega in skrbnega poslovanja* (upoštevanje prepričanja, da je potrošnik »kralj«), *na načelu obvladovanja tveganj* (dolgoročna in kratkoročna plačilna sposobnost) ter *na načelu nadzora* (državni nadzor preko Agencije za zavarovalni nadzor). Zakon predstavlja osnovni zakonski akt na področju zavarovalništva (Pavliha, 2000, str. 80-81).

Oblikovan je tako, da upošteva vse tri generacije evropskih smernic, katere se nanašajo na: svobodo ustanavljanja zavarovalnic, svobodo opravljanja zavarovalniških storitev ter enotni zavarovalniški trg. S sprejetjem omenjenega zakona je bil narejen velik korak glede približevanja Slovenije EU, vendar je potrebno narediti še veliko.

Poleg Zakona o zavarovalništvu urejajo slovenski zavarovalni trg tudi ostali zakoni in sklepi, katere sprejema Agencija za zavarovalni nadzor. Njena osrednja naloga je nadzorovanje poslovanja zavarovalnic. Eden izmed pomembnejših zakonov je tudi Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, ki je bil sprejet leta 2002 in se nanaša na ugotavljanje družbenega kapitala v zavarovalnicah in preoblikovanje le-tega v znano lastniško strukturo.

Zakon o zavarovalništvu ureja tudi področje obvladovanja tveganj v zavarovalnicah, katera imajo precejšen vpliv na organiziranje računovodstva v njih.

3.1.1. Tveganje v zavarovalnicah in njegovo obvladovanje po ZZavar

Zavarovalnice so praviloma izpostavljene **tveganju nezmožnosti poravnavanja dolgoročnih obveznosti**, kar pomeni, da v nekem trenutku v prihodnosti ne bodo zmožne poravnati svojih obveznosti do zavarovalcev. Poleg tega so tudi med večjimi generatorji prihrankov prebivalstva, zato so zavarovalnice pod strogim nadzorom države. Sam nadzor se vrši preko ugotavljanja kapitalске ustreznosti zavarovalnice in oblikovanjem tehničnih rezervacij⁸ ter kritnega premoženja in kritnih skladov.

Dodaten način obvladovanja tveganj je uporabljanje **pozavarovanja**, ki je predpisano z zakonom. S pozavarovanjem zavarovalnica krije tisti del v zavarovanje prevzetih nevarnosti,

⁸V kodeksu poslovnofinančnih načel se uporablja termin tehnične rezervacije (Medved, 2000, str. 11).

ki po tabelah maksimalnega kritja presegajo lastne deleže v izravnavanju nevarnosti. Pozavarovanje opravljajo le pozavarovalnice (ZZavar, 2000). Pri pozavarovanju se ena stranka zaveže, da bo plačala premijo, druga pa obljubi plačilo dogovorjene vsote (pozavarovalnine) v primeru uresničitve rizika (Pavliha, 2000, str. 329).

Zavarovalnica mora vsako poslovno leto sprejeti program načrtovanega pozavarovanja, kjer so izračunani lastni deleži v tabelah maksimalnega kritja ter postopki, osnove in merila za določanje največje verjetne škode za posamezne nevarnosti.

Pri izdelavi tabele maksimalnega kritja se upošteva velikost, struktura in uravnoteženost portfelja, zaračunane zavarovalne premije, deleže zavarovanj po zavarovalnih vrstah, izravnavanje rezultata, kapitalsko ustreznost in višino razpoložljivega kapitala, donos na kapital, verjetnost škodnega dogodka, velikost škode ter politiko zavarovalnice glede prevzemanja nevarnosti.

Največja verjetna škoda se določi v odstotku od zavarovalne vsote in je izražena v absolutnem znesku. Izhodišče za določitev je 100 % zavarovalna vsota, kar ustreza popolnem uničenju. Manjši odstotek se uporabi le v izjemnih primerih. Zavarovalnica sama izdelava postopke, osnove in merila za ocenjevanje največje verjetne škode (Sklep o predpisanih usmeritvah za izračun lastnih deležev zavarovalnice v tabelah maksimalnega kritja in določanje največje verjetne škode, 2001).

Drugi način obvladovanja tveganja je **sozavarovanje**, kjer gre za hkratni in vzporedni prevzem konkretne gospodarske nevarnosti pri več zavarovalnicah hkrati. Na ta način se zavaruje le del nevarnosti, ob nastanku škode pa zavarovalnica povrne le zavarovani del in ne celotne škode (Pavliha, 2000, str. 185).

3.1.1.1. Kapital in kapitalna ustreznost zavarovalnic

Glede na Zakon o zavarovalništvu poznamo štiri oblike kapitala, in sicer temeljni kapital, dodatni kapital, minimalni kapital ter zajamčeni kapital.

Temeljni in dodatni kapital predstavljata kapital zavarovalnice, kateri je naveden v računovodskih izkazih. Termina minimalni in zajamčeni kapital se pojavljata zaradi obvladovanja tveganj in se izračunavata po predpisani metodi med letom zaradi ugotavljanja kratkoročne in dolgoročne plačilne sposobnosti zavarovalnic. Predstavljata spodnjo mejo za presojanje kapitalne ustreznosti.

Temeljni kapital zavarovalnice je sestavljen iz :

- vplačanega osnovnega in presežnega kapitala, razen kapitala na podlagi prednostnih komulativnih delnic,

- rezerv zavarovalnice,
- prenesenega dobička iz tekočega poslovnega leta do višine 50 % po odbitku davkov in drugih dajatev,
- prenesenega dobička preteklih let,
- ter odbitnih postavk:
 - lastne delnice,
 - neopredmetena dolgoročna sredstva,
 - in prenesene izgube iz tekočega leta in prejšnjih let.

Dodatni kapital zavarovalnice predstavlja:

- temeljni in presežni kapital na podlagi prednostnih komulativnih delnic,
- podrejenih dolžniških instrumentov⁹ in
- podobnih postavk.

Minimalni kapital zavarovalnic se izračunava ločeno za premoženjska in življenjska zavarovanja. Pri zavarovalnicah, katere se ukvarjajo s **premoženjskimi zavarovanji**, se določi minimalni kapital na dva načina, in sicer s pomočjo premijskega ter s pomočjo škodnega količnika. Zavarovalnica izračuna minimalni kapital na oba načina, upoštevati pa mora tisto izračunano vrednost minimalnega kapitala, ki pri izračunu pride višja. Meja za določitev izbire višine količnikov in sama višina količnikov je določena v ZZavar. Način izračuna je predstavljen v nadaljevanju¹⁰.

a) minimalni kapital zavarovalnice izračunan s pomočjo premijskega količnika

Minimalni kapital zavarovalnice se na osnovi premijskega količnika izračuna kot vsota zavarovalnih premij v zadnjem poslovnem letu do celotne višine 2 milijard SIT, pomnožen s količnikom 0,18. Če je vsota zavarovalnih premij višja od navedenega zneska, se ta višji znesek pomnoži s količnikom 0,16. Kar z drugimi besedami pomeni, da zavarovalnica upošteva pri izračunu kapitala do višine 2 milijard zavarovalnih premij 18 % njihove vrednosti, nad zneskom premij 2 milijard pa 16 % tega zneska. Tako dobljena vsota se nato pomnoži z deležem, ki za zadnje poslovno leto ustreza razmerju med celotnim zneskom terjatev na izplačilo odškodnin na zadnji dan v tekočem letu, zmanjšano za terjatve, ki jih krije pozavarovanje, in celotnim zneskom terjatev na izplačilo odškodnin v tekočem letu, vključno s terjatvami, ki jih krije pozavarovanje, vendar ne z manj kot 0,5.

⁹ Podrejeni dolžniški instrumenti so vrednostni papirji in drugi finančni instrumenti, iz katerih ima imetnik v primeru stečaja ali likvidacije izdajatelja pravico do poplačila (ZZavar, 2000).

¹⁰ Primer izračuna minimalnega kapitala je predstavljen v Prilogi 2.

b) minimalni kapital zavarovalnice izračunan s pomočjo škodnega količnika

Minimalni kapital zavarovalnice se na podlagi škodnega količnika izračuna kot letna vsota terjatev na izplačilo odškodnin¹¹ skupaj s pozavarovalnimi terjatvami. Do višine 1,4 milijarde SIT se upošteva v višini 26 % celotne vrednosti. Če je vsota terjatev višja od 1,4 milijarde, se upošteva 23 % omenjenega zneska. Tako dobljena vsota se nato pomnoži z deležem, ki za zadnje poslovno leto ustreza razmerju med celotnim zneskom terjatev na izplačilo odškodnin na zadnji dan v tekočem letu, zmanjšano za terjatve, ki jih krije pozavarovanje, in celotnim zneskom terjatev na izplačilo odškodnin v tekočem letu, vključno s terjatvami, ki jih krije pozavarovanje, vendar ne z manj kot 0,5.

Pri zavarovalnicah, katere opravljajo posle na področju **življenjskih zavarovanj**, se minimalni kapital izračuna dvostopenjsko na podlagi matematičnih rezervacij¹².

Na prvi stopnji se izračuna najnižja vrednost kapitala tako, da se upošteva le 4 % vsote matematičnih rezervacij, oblikovanih na zadnji dan preteklega poslovnega leta, vključno z matematičnimi rezervacijami, oblikovanimi za zavarovanja, ki jih krije pozavarovanje. Tako dobljeni zmnožek se nato pomnoži z deležem, ki za zadnje poslovno leto ustreza razmerju med celotnim zneskom matematičnih rezervacij na zadnji dan preteklega poslovnega leta, zmanjšano za matematične rezervacije za zavarovanja, ki jih krije pozavarovanje, in celotnim zneskom matematičnih rezervacij, oblikovanih na zadnji dan preteklega poslovnega leta, vključno z matematičnimi rezervacijami, oblikovanimi za zavarovanja, ki jih krije pozavarovanje, vendar ne z manj kot 0,85.

Drugo stopnjo se izračuna za tista zavarovanja, pri katerih tvegani kapital¹³ ni negativen, in sicer tako, da se upošteva 0,3 % zneska tveganega kapitala na zadnji dan preteklega leta, vključno s tveganim kapitalom za zavarovanja, ki jih krije pozavarovanje. Tako dobljeni zmnožek se pomnoži z deležem, ki za zadnje poslovno leto ustreza razmerju med celotnim zneskom tveganega kapitala na zadnji dan preteklega poslovnega leta, zmanjšanim za znesek tveganega kapitala za zavarovanja, ki jih krije pozavarovanje, in celotnim zneskom tveganega kapitala na zadnji dan preteklega leta, vključno s tveganim kapitalom za zavarovanja, ki jih krije pozavarovanje, vendar ne z manj kot 0,5.

Minimalni kapital je seštevek obeh izračunanih stopenj.

Zajamčeni kapital predstavlja eno tretjino izračunanega minimalnega kapitala. Vrednost kapitala zavarovalnice ne sme biti manjša od zajamčenega kapitala (ZZavar, 2000).

¹¹ Pri izračunu letne vsote terjatev na odškodnine se upošteva aritmetično povprečje za zadnja tri poslovna leta (ZZavar, 4. odstavek, 110. člen).

¹² Primer izračuna matematične rezervacije je v Prilogi 3.

¹³ Tvegani kapital je razlika med zavarovalno vsoto za primer smrti in oblikovano matematično rezervacijo (ZZavar, 8. odstavek, 111. člen).

V zvezi s kapitalom velja omeniti pereč problem, ki se nanaša na lastniško strukturo in se je pojavil z ukinitvijo prejšnjega socialističnega sistema in z vstopom Slovenije v kapitalistični gospodarski sistem. Ker je bil pred letom 1991 kapital v družbeni lasti, pomeni, da smo bili lastniki vsi in hkrati nihče. Zato se je pojavilo vprašanje, kako določiti velikost tega kapitala in kdo je do njega upravičen. Razvile so se polemike, vendar je dokončni sklep bil sprejet z **Zakonom o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic leta 2002.**

Zakon ureja način določitve nenominiranega ("družbenega") kapitala zavarovalnice in njegovo razdelitev na upravičence. Velja za Zavarovalnico Triglav d.d., Adriatic, zavarovalna družba, d.d., Zavarovalnico Maribor, Zavarovalnico Tilia d.d., Generali zavarovalnico d.d. ter pozavarovalnico Sava d.d.. Določitev nenominiranega kapitala opravi po predpisanih metodah Slovenski inštitut za revizijo.

Delež nenominiranega kapitala na izhodiščni dan (v zakonu določen 1.1. 1991 ali datum otvoritvene bilance po tem datumu) se ugotovi kot:

$$\frac{\text{celotni kapital (31.12.2000)– vrednost nominiranega kapitala na izhodiščni dan}}{\text{celotni kapital na izhodiščni dan}}$$

Tako izračunani delež se naknadno uskladi, če je prišlo do izplačila dobička znanim delničarjem¹⁴ ali povečanjem osnovnega kapitala v poznejšem obdobju¹⁵ (po 31.12.2000). Uskladitev osnovnega kapitala in števila delnic se opravi tako, da po uskladitvi upravičenci do lastninjenja skupaj pridobijo tolikšno število delnic, katerih nominalni znesek predstavlja v osnovnem kapitalu enak delež kot je usklajen delež nenominiranega kapitala v celotnem kapitalu zavarovalnice na zadnji dan spremembe. Omenjena uskladitev se opravi s povečanjem osnovnega kapitala ali z združitvijo delnic, kadar ni mogoče povečanje osnovnega kapitala (ZLPZ-1, 2002).

Kot primer lahko navedem **preoblikovanje Zavarovalnice Triglav ,d.d., Ljubljana.** Junija 2003 je bilo izpeljano dokončno lastninsko preoblikovanje zavarovalnice. Na podlagi izvedenskega mnenja s strani Instituta za revizijo, je bilo ugotovljeno, da znaša *usklajen delež nenominiranega kapitala 85,1360 %*, *usklajen delež nominiranega kapitala pa 14,8640 %*.

Na podlagi vseh pridobljenih informacij so nenominirani kapital, katerega je do sedaj zastopala Slovenska odškodninska družba, razdelili na naslednje deleže:

- **41,3689 % iz naslova vplačanih premij fizičnih oseb pripade Kapitalski družbi pokojninskega in invalidskega zavarovanja**

¹⁴ Dividenda predstavlja terjatev nenominiranega kapitala, saj so »neznani« delničarji upravičeni do nje.

¹⁵ Izplačane dividende in povečanje kapitala spreminjajo lastniška razmerja v korist nominiranega kapitala.

Pri Zavarovalnici Triglav sta bili po 1.1. 2001 dve povečanja osnovnega kapitala, in sicer iz 1792,8 mio SIT na 2689,2 mio SIT dne 12.11. 2001, ter nato dne 30.5.2002 na 5562,66 mio SIT.. Na podlagi tega je Kapitalska družba upravičena do brezplačnega prevzema ustreznega deleža delnic pri prvem povečanju osnovnega kapitala. Pridobi pa tudi pravico do nakupa opredeljenega deleža po nominalni vrednosti izdanih delnic pri drugem povečanju osnovnega kapitala.

- **43,2044 % iz naslova vplačanih premij pravnih oseb pripada pravim osebam, razen osebam javnega prava**

Vse pravne osebe, ki so bile podvržene lastninskem preoblikovanju, lahko svoj delež pri že omenjenem povečanju osnovnega kapitala zahtevajo, vendar morajo delnice odkupiti po njihovi nominalni vrednosti. Za vse ostale pravne osebe velja enak ključ delitve delnic kot pri Kapitalski družbi.

- **15,4267 % iz naslova vplačil premij oseb javnega prava pripade Slovenski odškodninski družbi**

Delež Slovenske odškodninske družbe se poveča, če kateri od upravičencev ne izrabi svojih pravic (Odločba Vlade Republike Slovenije o ugotovitvi kapitalskih deležev v nenominiranem kapitalu Zavarovalnice Triglav, d.d. Ljubljana, in upravičencev do teh deležev, 2003).

S tem je bil storjen velik korak k normalizaciji razmer na področju lastništva v slovenskem zavarovalništvu.

3.1.1.2. Tehnične rezervacije

Oblikovanje tehničnih rezervacij v zavarovalnicah je potrebno za izpolnjevanje obveznosti iz zavarovalnih pogodb, ki jih sklepa. Gre za način **izravnavanja rizikov v času**, saj zavarovalnica ne porabi vseh pridobljenih premij za takojšnje pokrivanje škod, ampak mora del premij dolgoročno razmejiti za pokrivanje škod v prihodnosti (Kovač, 2000, str. 602).

Zavarovalnica oblikuje rezervacije za prenosne premije, rezervacije za bonuse, popuste in storno, škodne rezervacije, matematične rezervacije, izravnalne rezervacije in druge tehnične rezervacije (ZZavar, 2000). Omenjene oblike rezervacij so podrobneje predstavljene v nadaljevanju. Merjenje tehničnih rezervacij obsega ocenjevanje prihodnjih vplačil in izplačil iz zavarovalnih pogodb. Ker se velikost tehničnih rezervacij razlikuje glede na upoštevanje postavk za izračun, metodiko izračuna tehničnih rezervacij predpiše nadzorni organ. Pri nas so se tako izoblikovali trije zavarovalno-statistični standardi, in sicer **standard za izravnalne rezervacije, standard za škodne rezervacije in standard za prenosne premije** (Medved, 2000, str. 12).

a) Rezervacije za prenosne premije

Rezervacije za prenosne premije se oblikujejo zato, ker se v večini primerov obračunsko obdobje razlikuje od obdobja zavarovalnega kritja, sama premija pa se nanaša na celotno zavarovalno obdobje. V prenosnih premijah so razmejene kosmate zavarovalne premije, zmanjšane za pozavarovalni del, lahko pa tudi za stroške pridobivanja zavarovanj, vračunane v obračunskem obdobju (SRS 32.18).

Kadar je verjetnost škodnega dogodka in pričakovane velikosti odškodnine skozi celotno obdobje zavarovalnega kritja enako (govorimo o *sorazmernosti zavarovalnega kritja in zavarovalne premije*), se velikost rezervacije za prenosne premije izračuna za posamezno zavarovanje takole:

Rezervacija za prenosne premije = obračunana premija¹⁶ * (št. dni od začetka naslednjega obračunskega obdobja do konca zavarovalnega obdobja / št. dni zavarovalnega obdobja)

Kadar se narava tveganja v obdobju zavarovalnega kritja spreminja, se uporabijo za izračun posebne aktuarske metode, ki temeljijo na statističnih zakonitostih.

Zaradi različnih vzrokov, kot so napačne aktuarske postavke, državni nadzor nad ceno, nenadzorovano povečanje stroškov odškodnin in drugo, je obračunana premija lahko premajhna¹⁷, kar posledično vodi v premalo oblikovane rezervacije. Zaradi tega zavarovalnica lahko oblikuje tudi dodatne rezervacije k prenosni premiji, s tem pa se ustvari bolj stabilen poslovni izid zavarovalnice (Medved, 2000, str. 13-17).

b) Rezervacije za bonuse, popuste in storno

Rezervacije se oblikujejo zaradi:

- pravic do udeležbe v dobičku iz njihovih zavarovanj oziroma drugih upravičenj na podlagi zavarovalne pogodbe (bonusi),
- pravice do delnega znižanja premije (popusti) ali
- pravice do povrnitve dela premije za neporabljeni čas zavarovanja zaradi predčasnega prenehanja zavarovanja (storno) (ZZavar, 2000).

¹⁶ Obračunana premija = kosmata zavarovalna premija – pozavarovalni del

¹⁷ Ustreznost premije ugotovimo s pomočjo spremljanja deleža škod in deleža stroškov za opazovano obdobje. Kadar je opazen trend naraščanja, je dobro oblikovati dodatne rezervacije.

c) Škodne rezervacije

Ob koncu obračunskega obdobja mora zavarovalnica oceniti vse prihodnje obveznosti iz že sklenjenih zavarovalnih pogodb, kar se nanaša tudi na škodne rezervacije. Škodne rezervacije obsegajo ocenjene obveznosti za nastale, prijavljene in še nerešene škode, ter ocenjene obveznosti za nastale, vendar še neprijavljene škode. Velikost škodne rezervacije se izračuna na podlagi ocene o velikosti preostale obveznosti iz zavarovalne pogodbe.

Aktuarska stroka je razvila več vrst metod, katere pa je potrebno uporabljati z določeno mero previdnosti. Najlažje je dobiti oceno za prijavljene škode, vendar se je treba zavedati, da je pri tem prisotna subjektivnost, zato je potrebno oceno primerjati z rezultatom dobljenim na podlagi statističnih metod. Če je opazna velika razlika, se mora ugotoviti vzroke in oceno popraviti.

Ker statistične metode upoštevajo trende v preteklosti in le-te prenesejo v prihodnje obdobje, so primerne predvsem za izračun obveznosti pri tistih zavarovanjih, kjer je frekvenca škodnih dogodkov velika. Takšna zavarovanja so predvsem zdravstvena zavarovanja, pri drugih zavarovanjih z manjšo frekvenco pa te metode ne dajejo točnih rezultatov.

V praksi aktuar na podlagi izkušenj in analize podatkov določi statistično metodo, katera bo dala najbližjo oceno dejanskemu stanju vrednosti obveznosti iz nastalih in neprijavljenih škod ter delno prijavljenih škod. Skupaj te obveznosti predstavljajo škodne rezervacije v obračunskem obdobju.

Ker je narava škodnih rezervacij bolj dolgoročna, se pojavlja vprašanje diskontiranja le-teh. Tisti, ki nasprotujejo diskontiranju zagovarjajo tezo, da izračun rezervacij na podlagi nominalnih izplačil vsebuje dodatno rezervo, saj so škodne rezervacije oblikovane višje kot bi bile sicer. Dodaten argument je tudi težka določitev diskontne stopnje zaradi neenakomernega izplačevanja škod. Vendar velja opozoriti, da diskontirana izplačila in vplačila predstavljajo realnejše stanje portfelja, dolgoročne plačilne sposobnosti podjetja in velikost dobička. V Sloveniji in drugod po svetu diskontiranje ni prisotno, vendar se razpravlja pri pripravi mednarodnih standardov, da bi upoštevali pravilo poštene vrednosti, kar bi imelo vpliv na vse zavarovalnice (Medved, 2000, str. 20-22).

d) Matematične rezervacije

Zakon o zavarovalništvu določa, da se matematične rezervacije oblikujejo pri tistih življenjskih, nezgodnih in zdravstvenih zavarovanjih, pri katerih se uporabljajo podobne verjetnostne tabele in izračuni kot pri življenjskih zavarovanjih.

Oblikujeta se dve vrsti matematičnih rezervacij, in sicer:

- *rezervacije za starost*, za katere je značilno naraščanje nevarnostne premije¹⁸ s starostjo (primer so prostovoljna zdravstvena zavarovanja);
- *rezervacija za tista zavarovanja, ki vsebujejo poleg nevarnostne sestavine tudi hranilno*¹⁹ (ta se izplača ob doživetju v enkratnem znesku ali v obliki doživljenjske rente).

Za samo izračunavanje matematičnih rezervacij se uporabljata dve metodi:

- **retrospektivna metoda**

Retrospektivna metoda upošteva dogajanja v preteklosti od sklenitve zavarovanja do dneva izračunavanja obveznosti. To pomeni, da so upoštevane dejanske vrednosti škod, stroškov in obresti. V praksi se uporablja le takrat, kadar ni mogoče oceniti prihodnjih obveznosti zavarovalnice po klasični prospektivni metodi, zaradi vnaprej opredeljene velikosti zavarovalne premije.

- **prospektivna metoda**

S prospektivno metodo se izračuna velikost matematičnih rezervacij kot razlika med pričakovano sedanjo vrednostjo izplačil iz naslova obveznosti do zavarovalne pogodbe ter pričakovano sedanjo vrednostjo prihodnjih plačanih premij.

Oblikovale so se tri oblike prospektivne metode:

- *metoda tehnične premije*

Po tej metodi je upoštevana le tehnična premija²⁰ ne pa tudi ostali stroški, ki so povezani s samim poslovanjem zavarovalnice kot so obratovalni stroški. Tako oblikovane matematične rezervacije so namenjene pokrivanju čistih odškodnin, ostali stroški se pokrivajo iz obratovalnega dodatka in dodatka za prevencijo in represijo.

- *Zillmerjeva metoda*

Zillmerjeva metoda je modificirana metoda tehnične premije, saj upošteva stroške pridobivanja zavarovanj, sam izračun pa je enak kot pri prejšnji metodi. Zillmerjeva metoda je bila uporabljena v zavarovalnicah do sprejetja novega zakona o zavarovalništvu.

¹⁸ Nevarnostne premije so namenjene tekočemu nadomeščanju škod v poslovnem letu, za katero so namenjene (Boncelj, 1983, str. 274).

¹⁹ Hranilna premija je namenjena nadomeščanju prihodnjih škod (Boncelj, 1983, str. 274).

²⁰ Tehnična premija namenjena nadomeščanju škod, tako tekočih kot bodočih. Sestavljena je iz nevarnostne in hranilne premije (Boncelj, 1983, str. 274).

- metoda kosmate premije.

Pri metodi kosmate premije se upoštevajo vsa predvidena izplačila iz zavarovalne pogodbe in je predpisana za uporabo po novem Zakonu o zavarovalništvu.

Vpliv izbrane metode na oblikovanje matematičnih rezervacij je prikazan v spodnji tabeli (Medved, 2000, str. 24-34).

Tabela 1: Primerjava izračuna matematičnih rezervacij po različnih metodah²¹

Rezervacije na dan	Metoda tehnične premije	Zillmerjeva metoda	Metoda kosmate premije	Retrospektivna metoda
01. 01. 2000	0,00	- 1,42	0,00	0,00
01. 01. 2001	18,36	17,95	14,54	14,50
01. 01. 2002	37,49	37,09	34,57	34,45
01. 01. 2003	57,45	57,04	55,46	55,26
01. 01. 2004	78,26	77,86	77,25	76,95
31. 12. 2004	100,00	100,00	100,00	100,00

Vir: Medved, 2000, str. 28.

Kot lahko vidimo iz tabele, se ne glede na izbrano metodo na koncu zavarovalnega obdobja oblikujejo enako velike matematične rezervacije, le da je njihova razporeditev po letih nekoliko različna, kar pa vpliva tudi na sam poslovni izid zavarovalnice. Kot je bilo že predhodno omenjeno, najboljšo sliko realnega stanja pokaže retrospektivna metoda.

e) Izravnalne rezervacije

Izravnalne rezervacije so namenjene izravnavanju škodnega rezultata za celotno zavarovalno vrsto zaradi naključnih nihanj v škodnem dogajanju. Delež izravnalnih rezervacij v vseh rezervacijah za premoženjska zavarovanja predstavlja 20 % ali več. Njihova velikost ima velik vpliv na velikost poslovnega izida zavarovalnice (tudi način za zmanjševanje dobička).

Izravnalne rezervacije se oblikujejo za tiste zavarovalne vrste, katere so izpostavljene večjim škodnim nihanjem in jih ni mogoče pokriti z zavarovalno premijo in pozavarovanjem. Oblikujejo se na podlagi razlike med deležem škod v tekočem obračunskem obdobju in povprečnim deležem škod, izračunanim na podlagi opazovanega obdobja, katero mora biti daljše od 10 let (Medved, 2000, str. 22-24).

Zaradi predhodno preveč ohlapnih mej za oblikovanje izravnalnih rezervacij, je bil leta 2003 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-A), kateri se nanaša izključno na oblikovanje izravnalnih rezervacij.

²¹ Matematična rezervacija je prikazana na ravni posameznega zavarovanja z zavarovalno vsoto 100.

Zakon določa, da se izravnalne rezervacije oblikujejo v naslednjih zavarovalnih vrstah:

- zavarovanje tirnih vozil,
- letalsko zavarovanje,
- zavarovanje plovil,
- zavarovanje prevoza blaga,
- zavarovanje požara in elementarnih nesreč,
- drugo škodno zavarovanje,
- zavarovanje odgovornosti pri uporabi zrakoplovov,
- zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil,
- splošno zavarovanje odgovornosti,
- kreditno zavarovanje,
- kavcijsko zavarovanje,
- zavarovanje raznih finančnih izgub.

Zakonsko je predpisana meja, ki določa oblikovanje izravnalnih rezervacij, in sicer (ZZavar-A):

- če znaša standardni odklon deleža škod od povprečnega deleža škod v opazovanem obdobju vsaj 5 odstotnih točk,
- če delež škod, povečan za delež obratovalnih stroškov, v opazovanem obdobju vsaj enkrat preseže 100 %,
- če obračunana povprečna čista letna premija v zadnjih treh letih, vključno s tekočim obračunskim letom, preseže 50 mio tolarjev ali 4 % skupne premije premoženjskih zavarovanj.

Na ta način se upošteva nihanje vseh obveznosti zavarovalnice.

Zavarovalnica vsako leto poveča izravnalne rezervacije za 3,5 % zgornje meje, dokler le-te ne dosežejo zgornje meje. Zgornja meja se določi glede na zavarovalno vrsto kot večkratnik standardnega odklona povprečnega deleža škod v opazovanem obdobju, pomnoženega z lastnim deležem zavarovalne premije za tekoče leto.

Zavarovalnica mora dodatno povečati izravnalne rezervacije, če je delež škod v tekočem letu manjši od povprečnega deleža škod v opazovanem obdobju, tako da se razlika med obema deležema pomnoži z lastnim deležem premije za tekoče leto.

Ko obveznost oblikovanja izravnalnih rezervacij preneha, jih mora zavarovalnica zmanjševati postopoma, saj bi sicer takojšna odprava povzročila prevelika nihanja v računovodskih izkazih. Zakonsko določilo pravi, da se morajo izravnalne rezervacije enakomerno odpraviti v obdobju petih let (Medved, 2000, str. 22-24).

f) Druge tehnične rezervacije

Druge tehnične rezervacije zavarovalnica oblikuje glede na predvidene bodoče obveznosti in tveganja velikih škod, ki izhajajo iz zavarovanja odgovornosti za jedrsko škodo, proizvajalčeve odgovornosti za farmacevtske izdelke, potresa, poplave in druge obveznosti in tveganja, za katere se ne oblikujejo predhodno opredeljene rezervacije (ZZavar, 2000).

Ena vrsta takih dodatno oblikovanih rezervacij so rezervacije za neiztekle nevarnosti, ki se oblikujejo nad višino prenosne premije za nevarnosti, ki se bodo uresničile po obračunskem letu za kritje škod in stroškov povezanih z obstoječimi zavarovalnimi pogodbami (Sklep o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij, 2001).

3.1.1.3. Kritni sklad, kritno premoženje ter naložbe zavarovalnice²²

Zakon o zavarovalništvu *kritno premoženje*²³ opredeljuje kot premoženje zavarovalnice, namenjeno bodočemu kritju obveznosti iz zavarovanj, za katere je potrebno oblikovati tehnične rezervacije. *Kritni sklad* se nanaša na tisti del premoženja, ki izhaja iz matematičnih rezervacij.

Najbolj kakovostna sredstva naložb oblikujejo življenjska, rentna in pokojninska zavarovanja, saj se na njihovi osnovi oblikujejo dolgoročne rezervacije in s tem tudi naložbe zavarovalnice. Zaradi rasti števila zavarovalnih pogodb iz tega področja in zrelosti že obstoječih zavarovanj, se bo v bodočnosti oblikovala masa matematičnih rezervacij, kar bo predstavljalo enega največjih in najmočnejših naložbenih potencialov na slovenskem finančnem trgu (Kovač, 2000, str. 602-603).

Zavarovalnica lahko tehnične rezervacije naloži le v *nizko tvegane naložbe*, kot so:

1. vrednostni papirji, katere izdaja ali za katere jamči RS, BS, država članica oziroma države članice OECD;
2. obveznice oziroma drugi dolžniški vrednostni papirji, katere izdaja RS, država članica oziroma države članice OECD;
3. delnice s katerimi se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev v RS, državi članici oziroma državah članicah OECD;
4. delnice s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev v RS, državi članici oziroma državah članicah OECD, če so izdane kot vrednostni papir;

²² Stanje na slovenskem zavarovalnem trgu prikazano v Prilogi 4.

²³ Kritno premoženje je pojem, ki opredeljuje premoženje, nastalo iz tehničnih rezervacij, vendar ne iz matematičnih. Naložbe matematičnih rezervacij so v kritnih skladih (Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov zavarovalnic in pozavarovalnic).

5. investicijske kupone vzajemnih skladov oziroma delnice investicijskih družb, ki svoje naložbe nalagajo v vrednostne papirje z namenom razpršitve in omejitve tveganj;
6. terjatve iz naslova posojil, zavarovanih z zastavno pravico na nepremičnini, terjatev ne sme presegat 60 % vrednosti nepremičnine;
7. terjatve iz naslova posojil bankam iz RS, države članice oziroma države članice OECD ali druge terjatve za katere jamčijo banke iz omenjenih držav;
8. ostale terjatve posojil, ki so ustrezno zavarovane;
9. nepremičnine in druge stvarne pravice, ki izvirajo iz nepremičnin;
10. naložbe v depozite pri bankah v RS, državi članici oziroma državah članicah OECD;
11. gotovina v blagajni oziroma vpoglednem denarnem računu.

Zakon prav tako ureja višino naložb, ki se nanašajo na istega izdajatelja. Tako na primer naložbe v obliki gotovine in na vpoglednih računih celotno ne smejo presegati 3 % tehničnih rezervacij. Na takšen način so opredeljene vse najvišje vrednosti posameznih naložb zavarovalnice. Pravilno izvajanje naložbene politike spremlja Agencija za zavarovalni nadzor.

Zavarovalnica mora med drugim zagotoviti *lokalizacijo* svojih *naložb*, kar pomeni, da tehnične rezervacije nalaga v tisti državi, na katero se le-te nanašajo. Če zavarovalnica sklene zavarovanje v Nemčiji, mora rezervacije, ki izhajajo iz tega zavarovanja naložiti v Nemčiji.

Zavarovalnica skrbi tudi za *usklajenost naložb*. Ker je izpostavljena tveganju spremembe obrestne mere, tečajev tujih valut in drugim tržnim tveganjem, morajo biti naložbe usklajene z obveznostmi. Če sklene zavarovanje v EUR, je najbolje, da tehnične rezervacije naloži v EUR. Upoštevati se mora tudi *dospelost naložb in obveznosti*. Če je obveznost dolgoročna, se sredstva naložijo v dolgoročne naložbe.

Pri naložbah kritnega sklada velja omeniti, da je zavarovalnica zakonsko obvezana oblikovati naslednje kritne sklade:

1. za življenjska zavarovanja, kjer zavarovanec ne prevzema naložbeno tveganje;
2. za življenjska zavarovanja, kjer zavarovanec prevzema naložbeno tveganje;
3. za zdravstvena zavarovanja in
4. za druga zavarovanja pri katerih se oblikujejo matematične rezervacije.

Posamezni kritni skladi in kritno premoženje se ločeno izkazujejo od ostalega premoženja zavarovalnice (ZZavar, 2000).

Vplivi oblikovanja kritnega premoženja za zavarovalnico z življenjskim zavarovanjem na bilanco stanja je predstavljena v naslednji tabeli (Pavliha, 2000, str. 119).

Tabela 2: Poenostavljena bilanca stanja zavarovalnice za življenjska zavarovanja

KRITNI SKLAD (1) (življenjska zavarovanja)	ZAHTEVANO KRITJE ZA ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE (matematične + druge tehnične rezervacije)
KRITNI SKLAD (2) (življenjska zavarovanja)	ZAHTEVANO KRITJE ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE (matematične rezervacije)
DRUGO KRITNO PREMOŽENJE	Druge tehnične rezervacije za zdravstvena zavarovanja
DRUGO PREMOŽENJE	KAPITAL

Vir: Pavliha, 2000, str. 119.

3.1.2. Posebni računovodski standard SRS-32

Zavarovalnica upošteva pri spremljanju poslovanja računovodske standarde od SRS-1 do SRS-30, ki veljajo za podjetja in so v njih predstavljena osnovna pravila računovodenja. Posebnosti računovodenja so obravnavane v posebnih standardih, katerih je deset. SRS-32 se nanaša na računovodske rešitve v zavarovalnicah.

Slovenski računovodski standardi, sprejeti konca leta 2001, z začetkom veljave 1. januar 2002, temeljijo na domači računovodski teoriji združeni z mednarodnimi zahtevami, kot so mednarodni računovodski standardi in smernice Evropske unije. Njihova posebnost je obravnavanje podjetja kot celoto za zunanje in notranje uporabnike (SRS, Uvod).

V nadaljevanju so prikazane rešitve v računovodstvu zavarovalnic po SRS-32. Standard se opira na smernico o letnih izkazih in skupinskih letnih izkazih zavarovalnih podjetij, ki jo je sprejela Evropska skupnost decembra 1991. V njem so obravnavane posebnosti na področju sredstev in obveznosti do virov sredstev ter oblika bilance stanja, posebnosti razčlenjevanja stroškov in odhodkov, posebnosti razčlenjevanja in merjenja prihodkov ter oblika poslovnega izida in obvezna razkritja v zavarovalnicah (SRS-32, Uvod).

3.1.2.1. Posebnosti vrst in načinov izkazovanja sredstev

Pri izkazovanju sredstev zavarovalnica uporablja poleg določil v SRS-32 tudi splošne standarde SRS 1-7.

Opredmetena osnovna sredstva se izkazujejo ločeno, in sicer (SRS 32.2- 32.4):

- sredstva ter kritno premoženje po posameznih osnovnih oblikah zavarovanj,

- opredmetena osnovna sredstva, namenjena neposrednemu izvajanju zavarovalne dejavnosti,
- opredmetena osnovna sredstva, financirana iz tehničnih virov, katera se razčlenijo na sredstva financirana iz matematičnih rezervacij ter sredstva financirana iz drugih tehničnih virov.

Nepremičnine pridobljene v zvezi z jamstvi za hipotekarna posojila, zavarovalnica izkazuje po pošteni vrednosti; če ni zanesljive informacije o tržni ceni, se izkazuje pričakovana prodajna vrednost, zmanjšana za stroške vzdrževanja in prodajne stroške (SRS 32.5).

Finančne naložbe v zavarovalnici se razvrščajo v naslednje osnovne skupine (SRS 32.7):

- deleži v podjetjih,
- delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom ter kuponi skladov,
- dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom,
- deleži v investicijskih skladih,
- dana hipotekarna posojila,
- druga dana posojila,
- depoziti pri bankah,
- finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih ter
- druge finančne naložbe.

Ločeno se izkazujejo dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe, financirane iz tehničnih virov ter naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki sprejemajo naložbeno tveganje (SRS 32.6-32.9).

Prevrednotenje finančnih naložb zaradi oslabitve ali okrepitev opravi zavarovalnica najmanj vsako četrletje. Pri zavarovanjih, kjer zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, se prevrednotenje opravi vsakodnevno (Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih izkazov, 2002).

Zaloge poleg materiala in drobnega inventarja do enega leta zajemajo tudi v škodnih primerih poškodovane predmete, ki po rešitvi škodnega primera pripadejo zavarovalnici. Predmeti so izkazani po ocenjeni pošteni vrednosti (SRS 32.10).

Kratkoročne terjatve se delijo na (SRS 32.11):

- terjatve iz neposrednih zavarovanj (terjatve do zavarovalcev in terjatve do zavarovalnih posrednikov),
- terjatve iz pozavarovanj in
- druge kratkoročne terjatve.

Terjatve iz zavarovalnih poslov se izkazujejo nepobotano z morebitnimi obveznostmi do tistih pravnih in fizičnih oseb, dokler pobotanje ni izvedeno.

Višina odpisanih terjatev ali višina poštene vrednosti terjatev se oceni na podlagi plačilne sposobnosti zavarovalca ter dospelosti po pogodbah zavarovanj. Pri premoženjskih zavarovanjih je oblikovano pet skupin terjatev na podlagi dospelosti po pogodbah. Kjer se ne ocenjuje plačilne sposobnosti posameznega zavarovalca, se terjatve odpisujejo takole:

Tabela 3: Odpis terjatev pri premoženjskih zavarovanjih

Skupina terjatev	Starost terjatev	Popravek vrednosti v %
A	do 30 dni	ni popravkov
B	31 do 90 dni	10 do 30 %
C	91 do 180 dni	31 do 60 %
D	181 do 270 dni	61 do 90 %
E	nad 270 dni	100 %

Vir: Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih izkazov, 2002.

Za pravne osebe v stečajnem postopku je 100 % odpis terjatev.

Pri življenjskih zavarovanjih se oblikujejo štiri skupine terjatev in se odpisujejo v naslednjih velikostih:

Tabela 4: Odpis terjatev pri življenjskih zavarovanjih

Skupina terjatev	Starost terjatev	Popravek vrednosti v %
A	do 30 dni	10 %
B	31 do 60 dni	40 %
C	61 do 90 dni	60 %
D	nad 90 dni	storno

Vir: Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih izkazov, 2002.

Zavarovalnica sama določi natančnejše kriterije za odpis terjatev (Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih izkazov, 2002).

Aktivne časovne razmejitve zavarovalnica razčleni na (SRS 32.13):

- odložene stroške pridobivanja zavarovanj,
- prehodno nezaračunane prihodke od obresti in najemnin ter
- druge aktivne časovne razmejitve.

3.1.2.2. Posebnosti vrst in načinov izkazovanja obveznosti do virov sredstev

Poleg določil SRS-32, zavarovalnica upošteva tudi SRS 8-11, kateri se nanašajo na obveznosti do virov sredstev. V poslovnih knjigah se obveznosti do virov sredstev spremljajo po posameznih vrstah zavarovanj.

Tehnične rezervacije zavarovalnica spremlja ločeno:

- po posameznih vrstah zavarovanj,
- prenosne premije, matematične rezervacije, škodne rezervacije, rezervacije za bonuse, popuste, storno, izravnalne rezervacije, rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki sprejemajo naložbeno tveganje ter druge rezervacije.

V poslovnih knjigah se zavajajo kosmate tehnične premije, del, ki se nanaša na pozavarovanje ter čiste zavarovalne premije (SRS 32.17).

Dolgoročne obveznosti se posebej izkazujejo za finančne naložbe pozavarovateljev in posebej obveznosti do bank. Med kratkoročnimi obveznostmi pa se ločeno izkazujejo obveznosti iz neposrednih zavarovanj (obveznosti do zavarovalcev in obveznosti do zavarovalnih posrednikov), kratkoročne obveznosti iz pozavarovanja in druge kratkoročne obveznosti (SRS- 32.22-24).

3.1.2.3. Oblika bilance stanja

Vse zgoraj predstavljene posebnosti vplivajo na obliko bilance stanja, katera je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev za določeno poslovno leto. Bilanca stanja ima obliko dvostranske uravnotežene bilance, katera se sestavlja ločeno za posamezne osnovne oblike neposrednih zavarovanj ter zavarovalnico kot celoto (SRS 32.40). Razčlenjenost bilance je predstavljena v prilogi 5.

3.1.2.4. Posebnosti razčlenjevanja stroškov in odhodkov

Pri razčlenjevanju stroškov zavarovalnica upošteva SRS 13-16 z dopolnitvami.

Stroški zavarovalnice se razčlenjujejo na (SRS 32.26):

- stroške škod (razčlenjeni na odškodnine in cenilne stroške po vrstah zavarovanj);
- stroške vračunanih bonusov in popustov pri zavarovalnih premijah;
- obratovalne stroške (razčlenjeni na stroške pridobivanja zavarovanj in druge obratovalne stroške);

- stroške naložb (razčlenjeni na stroške obresti in druge stroške financiranja naložb, amortizacijo naložb sredstev, ki niso potrebna za obratovanje, in druge stroške naložb) ter
- druge zavarovalne stroške.

Stroškovne nosilce predstavljajo posamezne vrste zavarovanj, če pa so statistične podlage za podrobnejšo delitev, postanejo stroškovni nosilci tudi posamezni del enote zavarovanja (SRS 32-27).

Za razčlenjevanje in merjenje odhodkov se uporablja SRS 17 z dopolnitvami.

Poslovni odhodki so v zavarovalnici sestavljeni iz (SRS 32.29):

- čistih odhodkov za škode²⁴,
- odhodkov za povečanje matematičnih rezervacij,
- čistih odhodkov za bonuse in popuste,
- odhodkov za povečanje izravnalnih rezervacij,
- odhodkov za povečanje drugih čistih tehničnih rezervacij,
- odhodkov za čiste obratovalne stroške,
- drugih čistih zavarovalnih odhodkov in
- odhodkov naložb, ki se ne nanašajo na finančne odhodke.

Odhodki naložb se delijo na (SRS 32.30):

- odhodke naložb, ki so financirane iz posameznih vrst tehničnih rezervacij,
- odhodke naložb, ki so financirane iz drugih virov.

Zagotovljeno mora biti spremljanje po osnovnih oblikah, skupinah, podskupinah ter enotah zavarovanj, če je le-to izvedljivo.

3.1.2.5. Posebnosti razčlenjevanja in merjenja prihodkov

Za razčlenjevanje in merjenje prihodkov se uporablja SRS 18 z dopolnitvami.

Poslovni prihodki zavarovalnice so sestavljeni iz (SRS 32.33):

- čistih prihodkov od zavarovalnih premij²⁵,
- prihodkov zaradi zmanjšanja matematičnih rezervacij,

²⁴ Čisti odhodki za škode so za obdobje obračunani stroški škod (spremenjeni za spremembo škodnih rezervacij brez pozavarovalnega dela v teh škodah) (SRS 32.29).

²⁵ Izračunani iz obračunane kosmate zavarovalne premije, zmanjšane za pozavarovalni del in popravljeni za spremembo čiste prenosne premije. Med prihodke se ne všttevajo davki in druge dajatve, povezane z zavarovalnimi premijami (SRS 32.34).

- prihodkov zaradi zmanjšanja izravnalnih rezervacij,
- prihodkov zaradi zmanjšanja drugih čistih tehničnih rezervacij,
- drugih čistih zavarovalnih prihodkov in
- prihodkov naložb, ki se ne nanaša na finančne prihodke.

Prihodki naložb se delijo na (SRS 32.35):

- prihodke naložb, ki so financirani iz posameznih vrst tehničnih rezervacij,
- prihodke naložb, ki so financirani iz drugih virov.

Zagotovljeno mora biti spremljanje po osnovnih oblikah, skupinah, podskupinah ter enotah zavarovanj, če je le-to izvedljivo.

3.1.2.6. Posebnosti razčlenjevanja in merjenja poslovnih izidov ter izkaz poslovnega izida

Poslovni izid obravnava SRS 19, zavarovalnica pa upošteva še dopolnitve SRS 32.

Zavarovalnica ugotavlja **več vrst poslovnih izidov**²⁶, in sicer:

- poslovni izid iz življenjskih zavarovanj,
- poslovni izid iz zdravstvenih zavarovanj,
- poslovni izid iz drugih zavarovanj,
- poslovni izid rednega delovanja, poslovni izid zunaj rednega delovanja in čisti izid obračunskega obdobja.

Poslovni izidi se ugotavljajo za osnovne skupine zavarovanj in za zavarovalnico kot celoto (SRS 32.38).

Zavarovalnica mora po enotah in podskupinah zavarovanj izkazovati tudi tehnični izid²⁷ ter tehnični izid, povečan za razliko med prihodki in odhodki naložb, ki so financirane iz tehničnih rezervacij (SRS 32.39).

Izkaz poslovnega izida je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazan poslovni izid za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se izračunava. Ima obliko stopenjskega zaporednega izkaza poslovnega izida (SRS 25).

²⁶ Primeri prikazani v Prilogi 6.

²⁷ Tehnični izid je razlika med prihodki od tehnične premije in odhodki za škode, povečani ali zmanjšani zaradi sprememb tehničnih rezervacij, ki niso upoštevane v prihodkih od tehnične premije ali odhodkih za škode.

3.1.2.7. Razkritja v zavarovalnicah

V pojasnilih k računovodskim izkazom mora zavarovalnica dodatno razkriti zneske (SRS 32.45):

- o obračunanih kosmatih zavarovalnih premij v poslovnem letu,
- o obračunanih kosmatih zavarovalnih premij za poslovno leto,
- o obračunanih kosmatih zneskov škod za poslovno leto,
- o kosmatih obratovalnih stroškov ter
- o pozavarovalnega izida (čistega²⁸ ter kosmatega²⁹).

Omenjeni zneski se razkrivajo pri zavarovalnicah, ki opravljajo neposredna zavarovanja po naslednjih skupinah zavarovanj (SRS 32.45):

- o nezgodno in zdravstveno,
- o zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil,
- o druga zavarovanja motornih vozil,
- o zavarovanje pomorskega in letalskega prometa ter prevoza blaga,
- o požarno zavarovanje in druga zavarovanja premoženja,
- o zavarovanja druge odgovornosti,
- o zavarovanja kreditov in zavarovanja varščin,
- o zavarovanje stroškov pravnega postopka,
- o zavarovanje pomoči ter druga zavarovanja.

Zavarovalnica izkazuje le tiste vrste zavarovanj, ki presegajo vrednost 10 milijonov evrov, ali le tri največje postavke.

Pri življenjskih in zdravstvenih zavarovanjih se posebej pokažejo, če vrednosti presegajo 10 % v letu obračunanih premij (SRS 32.46):

- o premije za posamična in premije za skupinska zavarovanja,
- o premije, ki se plačujejo v obrokih, in premije, ki se plačujejo z enkratnim plačilom,
- o premije iz pogodb z nespremenljivimi zavarovalnimi vsotami, iz pogodb z deležem v dobičku in iz pogodb, pri katerih zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje.

Če je več kot 5 % zavarovalnih premij pridobljenih v tujini, mora biti to predstavljeno tudi v pojasnilih. Razkrijejo se tudi stroški pridobivanja zavarovanj, kapitalske povezave, pomembnejše postavke zavarovalnice, osnove za prenos donosov naložb v poslovni izid zavarovalnice, po vrstah razčlenjene obračunane provizije, tržne vrednosti zemljišč, zgradb in

²⁸ Čisti pozavarovalni izid je razlika med obračunanimi kosmatimi zavarovalnimi premijami, danimi v pozavarovanje ter iz pozavarovanja kritimi obračunanimi kosmatimi zneski škod za poslovno leto.

²⁹ Kosmati izid predstavlja čisti pozavarovalni izid povečan za pozavarovalne provizije in deleže v pozitivnem tehničnem izidu iz posameznih pozavarovalnih pogodb.

finančnih naložb, izkazanih v bilanci stanja po izvornih cenah, podlage za razčlenitev kapitala po osnovnih oblikah zavarovanj, stroške izvajanja zavarovalne dejavnosti po naravnih vrstah, podlago za razporejanje posrednih stroškov na stroškovne nosilce in čisti poslovni izid v obračunskem obdobju po osnovnih oblikah zavarovanj (SRS 32.47-32.60).

3.1.3. Zakon o zavarovalništvu ter poslovne knjige in poslovna poročila

Zakon določa vodenje poslovnih knjig, sestavljanje knjigovodskih listin, vrednotenje knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih poročil v skladu z ZGD-jem in drugimi predpisi, ter upoštevanju računovodskih in finančnih standardov in načel ter splošnih računovodskih predpostavk (ZZavar, 155. člen, 2000).

Zavarovalnica zagotovi vodenje poslovnih knjig, dokumentacije in drugih evidenc tako, da je možno v vsakem trenutku preveriti ali posluje zavarovalnica s pravili o obvladovanju tveganj. Uporablja kontni okvir za zavarovalnice, katerega predpiše Agencija za zavarovalni nadzor. Računovodski izkazi se sestavljajo za poslovno leto, katero je enako koledarskemu letu. Vsebovati morajo tudi mnenje pooblaščenega aktuarja glede pravilnosti izračunavanja premij in tehničnih rezervacij. Delo računovodstva skozi leto spremlja notranja revizija, končne računovodske izkaze pa revidirajo pooblaščeni revizorji (ZZavar, 2000).

3.2. Predračunavanje v zavarovalnicah

Pri predračunavanju moramo ločiti **računovodsko in finančno predračunavanje**.

Računovodsko predračunavanje je obdelovanje v denarni merski enoti izraženih podatkov o načrtovanih gospodarskih kategorijah poslovnih procesov in stanj. Rezultat računovodskega predračunavanja so računovodski predračuni, ki zajemajo podatke o načrtovanih sredstvih, obveznostih do njihovih virov, prihodkih, odhodkih in stroških, po potrebi dopolnjene s podatki izraženimi v naravnih merskih enotah. Računovodsko predračunavanje ne zajema celotnega predračunavanja, ki je potrebno za delovanje podjetja, saj so njegov predmet lahko tudi velikosti, ki jih ni mogoče izraziti v denarni enoti.

Finančno predračunavanje je povezano le z načrtovanjem na finančnem področju nalog v podjetju, to je načrtovanjem finančnega izida oziroma procesov in stanj, povezanih z vlaganjem in naložbenjem. Finančno predračunavanje prevzema in pogloblja le tisti del računovodskega predračunavanja, ki je usmerjen k finančnemu načinu razmišljanja, zato se širi tudi na področja, na katerih ni računovodskih podatkov (SRS 20).

V zavarovalnicah prevladuje finančno predračunavanje. Podjetje lahko naredi več predračunov, glede na izbrane predpostavke. Sprejet predračun pa v organizaciji postane plan.

Kot vidimo, sta predračunavanje in načrtovanje močno povezana. Zato velja nekaj besed nameniti tudi vedno bolj uporabljenem strateškem planiranju v zavarovalnicah.

Strateško načrtovanje se razdeli na tri stopnje, in sicer na (Krause,1990. str. 64-66):

- operativno načrtovanje, ki je osnovno managersko orodje, za ocenjevanje operativnih potreb zavarovalnice. Omenjeno načrtovanje je sestavljeno iz letnih projekcij finančnih rezultatov, identifikacij smeri operativnih enot in usklajevanja kratkoročnih ciljev;
- taktično načrtovanje, kjer gre za upoštevanje prihodnjih dogodkov, ki bodo vplivali na delovanje zavarovalnice. Značilnosti taktičnega planiranja so večletna predvidevanja, natančne ocenitve zunanjega okolja na poslovanje, uporaba regresijske analize in računalniško naprednih tehnik in celotna analiza podatkov za ugotovitev odmikov;
- strateško načrtovanje, kjer zavarovalnica priznava velik vpliv zunanjim dejavnikom na prihodnje dogodke. Gre za analizo prednosti in slabosti zavarovalnice.

Operativno načrtovanje je orodje, ki omogoča, da so sredstva učinkovito izkoriščena. Operativno načrtovanje se nanaša na tri dele, in sicer na (Hart, 1996, str. 425-426):

- načrtovanje gibanja kapitala, kjer je izkazana poraba kapitala za načrtovano obdobje,
- finančno načrtovanje, kjer se uporablja projekcija denarnih tokov, bilance stanja, vire in uporabo sredstev,
- operativno načrtovanje, kjer gre za projekcije prihodkov in izdatkov, in sicer kosmatih premij, operativnih stroškov, škod, itd.

Vsaka organizacija mora razviti svoj sistem načrtovanja, ki najbolj ustreza njenemu poslovanju. Pri oblikovanju takšnega sistema se upošteva primerno časovno obdobje načrtovanja, zaželeno stopnjo managerskega sodelovanja ter možnost upoštevanja sprememb, ki nastanejo kasneje.

Celoten proces načrtovanja naj bi vseboval (Krause,1990, str. 27-28):

- napovedi,
- načrte delovanja,
- obrazce,
- vlogo nadzornika,
- uskladitve,
- kritike in
- posebne tehnike načrtovanja.

3.3. Računovodsko analiziranje v zavarovalnicah

Računovodsko proučevanje oziroma računovodsko analiziranje je računovodsko presojanje kakovosti pojavov in računovodskih podatkov o njih. Povečuje kakovost računovodskih informacij, ki pojasnjujejo stanje in dosežke pri delovanju, ter podlage za izboljšavo procesov in stanj (SRS 29.1).

Poznamo dve vrsti računovodskega proučevanja, in sicer *analiziranje s pomočjo odmikov* ter *analiziranje s pomočjo kazalnikov*.

Pri *analiziranju s pomočjo odmikov* gre za ugotavljanje odmikov od sodil za presojanje. Slabost odmikov je v tem, da gre za absolutne velikosti ekonomskih kategorij. Zaradi tega so rezultati primerljivi samo znotraj podjetja samega. Dobra stran te analize pa je, da na enostaven način ugotovimo ali je organizacija dosegla zastavljene cilje. Ker pa je težko postaviti sodila za presojanje, je takšno analiziranje v zavarovalnicah slabo prisotno.

Bolj uporabni za družbe so raznovrstni *kazalniki* kot so *koeficienti*, *stopnje udeležbe in indeksi*. Analitiki sami izberejo katere kazalnike bodo upoštevali, vendar morajo biti le-ti prilagojeni posebnim razmeram v poslovanju. Vendar bi morali imeti v poročilih naslednje kazalnike: kazalnike rasti, financiranja, investiranja, plačilne sposobnosti, finančnega ustroja, obračanja, gospodarnosti in druge, posebne za podjetje (Kavčič, 1998, str. 15-16).

Konkurenca na domačem trgu zahteva gospodarno poslovanje zavarovalnic, katere osnova so kakovostne in pravočasne informacije. Poleg finančnih kazalnikov (kapitalske ustreznosti, plačilni sposobnosti, donosnosti in učinkovitosti) se vedno bolj uporabljajo tudi nefinančni kazalniki. Za zavarovalnico je zelo pomembno, da dobljene informacije niso samo odsev preteklega delovanja, ampak jih je mogoče uporabiti tudi za prihodnost.

Brez merjenja uspešnosti poslovanja zavarovalnica ne more (Cipot, 2003, str. 4-8):

- postaviti določenih pričakovanj glede doseganja uspešnosti poslovanja,
- vedeti, kaj se dogaja znotraj podjetja,
- identificirati odmikov od ciljnih vrednosti, ki morajo biti analizirani in popravljeni,
- dobiti povratnih informacij s primerjavo doseženih rezultatov s standardi,
- povezati uspešnost s sistemom nagrajevanja,
- podpreti odločanja glede razporejanja virov, finančnih in drugih časovnih projekcij.

Zaradi specifičnih lastnosti zavarovalne panoge je presojanje uspešnosti poslovanja zahtevno in kompleksno. **Temeljni namen analize poslovanja zavarovalnice je pridobitev informacij o njeni finančni trdnosti in donosnosti.** Uporabniki teh informacij so predvsem zavarovalci, delničarji, člani uprave in nadzornega sveta, pozavarovalnice, zavarovalni posredniki in drugi.

Pri analizi poslovanja se pri zavarovalnici uporabljajo klasični kazalniki kot so temeljni kazalniki financiranja, kazalniki stanja investiranja, kazalniki finančnega ustroja (koeficient pokritosti obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov, koeficient nalaganja tehničnih rezervacij, koeficient pokritosti tehničnih rezervacij s čisto premijo), katere uporabljajo tudi ostala podjetja. S primerjavo temeljnih kazalnikov ugotovimo konkurenčnost in uspešnost zavarovalnice na zavarovalnem trgu.

Za hitro preverjanje finančne trdnosti zavarovalnice pa se uporablja naslednjih 13 kazalnikov, kateri izkazujejo delovanje v preteklosti, njihov izračun predpiše Agencija za zavarovalni nadzor :

- **Kazalnik škodnega rezultata** (delež škod v kosmati premiji), katerega pa je potrebno uporabljati previdno, ker lahko zamegli dejansko stanje v zavarovalnici. Računa se za posamezne zavarovalne vrste. Visok škodni rezultat je lahko posledica neustreznih premij, nizkih standardov v postopku sklepanja zavarovanj, slabe kontrole v procesu obravnavanja škodnih zahtevkov, ne vključevanja prihodkov od naložb ali politike oblikovanja prenosne premije;
- **Stroškovni kazalnik** (odnos med stroški, vključno s provizijo, in čisto premijo);
- **Stopnja provizije** (delež stroškov sklepanja zavarovanj v čisti premiji), spremembe v stopnji provizije lahko kažejo spremembe v načinu pridobivanja zavarovanj ali spremembe v vrsti zavarovalnih poslov;
- **Povezani kazalnik** (vsota škodnega rezultata in stroškovnega kazalnika), vrednost mora biti manj kot 1. Meri operativno učinkovitost zavarovalnice;
- **Delež pozavarovanja** (razmerje med čisto in kosmato zavarovalno premijo);
- **Koeficient donosnosti naložb;**
- **Koeficient dobičkonosnosti kapitala;**
- **Koeficient solventnosti** je osnovni kriterij finančne moči zavarovalnice. Izračunan je kot delež prostega kapitala in rezerv v odnosu do čiste premije;
- **Koeficient sredstev in dolgov** (razmerje med sredstvi in dolgovi);
- **Dobičkovnost prihodkov;**
- **Vzorec sklepanja pogodb oz. prevzemanja v zavarovanje** (razmerje med zaslužno in fakturirano premijo);
- **Vzorec likvidiranja škod** (razmerje med plačanimi škodami in celotnimi tehničnimi rezervacijami);
- **Kazalniki analize škod**, najpogosteje se meri pogostost škod, povprečni stroški na škodo, razmerje škodnih rezervacij do izplačanih škod in razmerje škodnih rezervacij do zaslužene premije. Ti kazalniki zaznavajo trende bodoče uspešnosti zavarovalnice.

Zaradi močne konkurence in prisile prilagajanja storitev in poslovanja iz dneva v dan hitro spreminjajočim se potrebam informacijske dobe na zavarovalnem trgu, je potrebno meriti tako sedanjo uspešnost podjetja kot tudi možnosti za uspešno poslovanje v prihodnosti. Zato se je razvil nov pristop analize uspešnosti podjetja, in sicer tako imenovano **uravnoteženo merjenje rezultatov**, pri katerem se obravnavajo štiri enako pomembni vidiki, in sicer finančni vidik, vidik strank, vidik internih poslovnih procesov ter vidik učenja in rasti podjetja. Model izhaja iz vzpostavljenega ravnotežja med objektivnimi, količinskimi kazalniki in merili rezultatov ter subjektivnimi merili in presojami dejavnikov bodočega poslovanja.

V merilih in kazalnikih bodočega poslovanja se mora odsevati strategijo organizacije tako, da prikazuje:

- odnos med vzroki in posledicami,
- kazalnike bodočih rezultatov poslovanja ter
- povezavo s finančnimi rezultati.

Primer uravnoteženega merjenja uspešnosti v zavarovalnici si lahko pogledamo v tabeli 5.

Tabela 5: Primer modela uravnoteženega merjenja uspešnosti v zavarovalnici

Strateški cilji	Strateško merjenje	
	Temeljni kazalniki	Indikatorji bodočih rezultatov poslovanja
Finančni strateški cilji F1- zadovoljiti pričakovanja delničarjev F2- Izboljšati operativne rezultate F3- Doseči rast dobička F4- Zmanjšati tveganje delničarjev	Dobičkonosnost kapitala (ROE) Povezani kazalnik Poslovni mix Katastrofalne škode	
Strateški cilji, povezani z ZAVAROVALCI Z1- Izboljšati rezultate zastopnikov Z2- Zadovoljiti cilje zavarovancev	Pridobivanje novih zastopnikov in zadrževanje starih (v primerjavi s planom) Pridobivanje novih strank in zadržanje starih (po tržnih segmentih)	Rezultati zastopniške mreže (v primerjavi s planom) Poročilo o zadovoljstvu strank
Strateški cilji internega poslovanja I1- razvoj ciljnih trgov I2- Dobičkovnost sklepanja pogodb I3- Primerjava škod s poslovanjem I4- Povečati produktivnost	Poslovni mix (po segmentih) Kazalnik škodnega rezultata Pogostost škod Velikost škod Stroškovni kazalnik	Razvoj poslovanja (po segmentih) Revizija procesa sklepanja zavarovanj Revizija procesa reševanja škod Gibanje stroškov Obvladovanje stroškov
Strateški cilji povezani z učenjem U1- Povečati sposobnost kadrov U2- Dostop do strateških informacij	Produktivnost kadrov	Razvoj kadrov (v primerjavi s planom) Čas potreben za pridobitev strateških informacij (v primerjavi s planom)

Vir: Bešter,1998, str. 167.

Pri uravnoteženem merjenju poslovanja gre predvsem za strateško obvladovanje zavarovalnice in je dinamično managersko orodje, s katerim vodijo zavarovalnico tako, da deluje v smeri strateških ciljev (Bešter, 1998, str. 158-170).

3.4. Zavarovalni nadzor

Nad zavarovalnico se vršita dva nadzora, in sicer (Ivanjko, 1999, str. 20-21):

- **notranji nadzor**, kateri poteka preko notranje revizije in preverja zakonitosti poslovanja, pravilnost in smotrnost poslovanja ter delovanje zavarovalnice. Temeljni cilj notranjega nadzora je finančni nadzor nad zavarovalnico.
- **zunanji nadzor**, ki se vrši s preventivnimi in represivnimi ukrepi, zajema pa naslednja področja nadzora:
 - nadzor nad cenovno politiko;
 - finančna trdnost zavarovalnice;
 - ločenost zavarovalnih poslov;
 - notranji nadzor in kontrola;
 - kadrovska, tehnična in organizacijska usposobljenost za opravljanje zavarovalne dejavnosti;
 - varstvo domačih zavarovalnic.

Funkcijo zunanjega nadzornega organa opravlja **Agencija za zavarovalni nadzor**, ki je bila ustanovljena na podlagi Zakona o zavarovalništvu in je pričela z delovanjem 1. junija 2000. Pri svojem delovanju je samostojna in neodvisna, za svoje delo pa je odgovorna državnemu zboru.

Naloge Agencije za zavarovalni nadzor je mogoče razdeliti na pet osnovnih področij:

- izdajanje dovoljenj, soglasij, mnenj, odločb in odredb zavarovalnicam, zavarovalno zastopniškim družbam, zavarovalno posredniškim družbam, zavarovalnim zastopnikom in posrednikom, bankam za opravljanje storitev zavarovalnega posredovanja, slovenskemu zavarovalnem združenju, zavarovalnicam v zavarovalniški skupini in pokojninskim družbam;
- spremljanje, zbiranje in preverjanje poročil in obvestil zavarovalnic in drugih oseb, ki so po določbah zakona o zavarovalništvu oziroma drugih zakonih dolžne poročati Agenciji oziroma jo obveščati o posameznih dejstvih in okoliščinah;
- opravljanje pregledov poslovanja zavarovalnic in pokojninskih družb;
- izrekanje ukrepov nadzora po Zakonu o zavarovalništvu;
- pripravo in izdajanje podzakonskih predpisov na podlagi Zakona o zavarovalništvu (Naloge in pristojnosti Agencije ter ustanovitev in pravni položaj Agencije za zavarovalni nadzor).

Zavarovalnica mora vsako trimesečje izračunavati in pošiljati Agenciji za zavarovalni nadzor podatke o (ZZavar, 2000, 139. člen):

- višini kapitala,

- kapitalskih zahtevah,
- kapitalski ustreznosti,
- višini tehničnih rezervacij,
- vrednosti kritnega premoženja,
- vrstah, razpršenosti, usklajenosti in lokalizaciji naložb kritnega premoženja in kritnih skladov ter
- zavarovalno-statistične podatke.

Vsaka zavarovalnica mora imeti tudi **pooblaščenega akturja**, kateremu Agencija za zavarovalni nadzor podeli dovoljenje za opravljanje nalog. Njegove naloge so naslednje (ZZavar, 2000, 76. člen):

- preverjanje, ali se izračunavajo premije in oblikujejo tehnične rezervacije v skladu s predpisi in ali so izračunane oziroma oblikovane tako, da zagotavljajo trajno izpolnjevanje vseh obveznosti zavarovalnice iz zavarovalnih pogodb,
- izdajanje mnenja k letnim računovodskim izkazom ter
- poročanje upravi in nadzornem svetu glede opravljanja nadzora za preteklo poslovno leto.

Z zakonom je predpisano organiziranje **notranje revizije**, ki mora svoje postopke in metode delovanja uskladiti z delom zunanje revizije. Notranje revidiranje računovodenja je opredeljeno kot kasnejše presojanje pravilnosti ureditve računovodskega kontroliranja podatkov in zanesljivosti njegovega delovanja in zajema v kontrolo vse tiste pojave v organizaciji, ki jih kažejo računovodski podatki in računovodske informacije (SRS 28.26-28.27). Pri svojem delovanju upošteva strokovna načela in standarde notranje revizije. Notranja revizija izvaja stalen in celovit nadzor nad poslovanjem zavarovalnice z namenom preverjanja, če zavarovalnica:

- opravlja zavarovalne posle pravilno in v skladu z zakonom in predpisi, ter notranjimi pravili, ki urejajo poslovanje zavarovalnice ter
- vodi poslovne knjige, sestavlja knjigovodske listine, vrednoti knjigovodske postavke in sestavlja računovodska in druga poročila v skladu z zakonom in predpisi, ter notranjimi pravili poslovanja zavarovalnice (ZZavar, 2000).

Zavarovalnica je prav tako zavezana **zunanji reviziji**. Zunanje revidiranje je opredeljeno kot kasnejše presojanje poštenosti in resničnosti računovodskih podatkov, zlasti v letni bilanci stanja, izkazu poslovnega izida in drugih računovodskih izkazih ter prispevajo predvsem k zanesljivosti teh izkazov (SRS 28.34-28.35). Revizor pregleduje in poroča predvsem o (Sklep o podrobnejši obliki in najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in revizorjevega poročila zavarovalnice, 2001):

- *bilanci stanja, izkazu poslovnega izida ter izkazu finančnih tokov;*

- **stanju in spremembah tehničnih rezervacij ;**
(stanje na začetku in koncu poslovnega leta ter spremembo stanja; opis metod za izračun rezervacij; če je sprememba metod, tudi poročilo o vplivu na finančni položaj; ugotovitve revizorja z navedbo pomanjkljivosti; pojasnila glede izpolnjevanja revizorjevih priporočil iz preteklih let; mnenje o stanju tehničnih rezervacij),
- **stanju in strukturi naložb kritnega premoženja in kritnih skladov zavarovalnice;**
(kratek opis stanja in strukture naložb s tabelaričnim prikazom glede na nivo tehničnih rezervacij; stanje na začetku in koncu leta ter spremembo stanja; ugotovitve revizorja z navedbo pomanjkljivosti; pojasnila glede izpolnjevanja revizorjevih priporočil iz preteklih let; mnenje o stanju in strukturi naložb ter varnosti, donosnosti in tržnosti naložb, ustrezni ročnosti, raznovrstnosti in razpršenosti teh naložb ter krajevni, valutni in časovni usklajenosti naložb),
- **izpolnjevanju pravil o obvladovanju tveganj;**
(kratek opis posamezne vrste tveganja; mnenje revizorja o obvladovanju tveganj; pomanjkljivosti po posameznih vrstah tveganj; pojasnila glede morebitnih popravkov pri izračunu kapitala in kapitalske ustreznosti, način obvladovanja likvidnostnih tveganj, naložbenih tveganj, tveganj iz naslova zavarovanj in pozavarovalnih tveganj; mnenje revizorja o ustreznosti delovanja notranjih kontrol; pojasnila glede izpolnjevanja revizorjevih priporočil iz preteklih let; pojasnila za izboljšanje postopkov in politike obvladovanja posameznih vrst tveganj),
- **delovanju notranje revizije;**
(kratek opis delovanja notranje revizije s podatki o strokovni usposobljenosti zaposlenih v notranji reviziji; mnenje revizorja o delovanju notranje revizije; pomanjkljivosti; pojasnila glede izpolnjevanja revizorjevih priporočil iz preteklih let; priporočila revizorja za izboljšanje delovanja notranje revizije),
- **načinu vodenja poslovnih knjig;**
(mnenje revizorja o načinu vodenja poslovnih knjig, z navedbo morebitnih nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti, ugotovljenih pri opravljanju revizije),
- **kvaliteti informacijskega sistema v zavarovalnici;**
(skladnost delovanja informacijskega sistema s poslovnimi cilji; učinkovitost delovanja; politika in organizacija varovanja in zaščite informacijskega sistema in podatkov; primernost splošnih, sistemskih in drugih kontrol; tehnološka opremljenost),
- **pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil Agenciji za zavarovalni nadzor** ter
- **vrednotenju bilančnih in zunajbilančnih postavk in računovodskih politikah.**
(navedba metod uporabljenih pri vrednotenju posameznih bilančnih in zunajbilančnih postavk in uporabljene računovodske politike).

3.5. *Kontni okvir v zavarovalnicah*

Kontni načrt vsebinsko ureja posamezne konte v razrede, skupine, sintetične in analitične konte³⁰. Pri nas je kontni načrt urejen po desetiškem sistemu, kjer prva številka označuje razred, v katerega konto spada, dvomestna številka označuje skupino, tromestna označuje, da gre za sintetični konto in štiri oziroma večmestna številka označuje analitični konto. Poznavanje številke konta je pomembno, saj ob poznavanju kontnega načrta takoj ugotovimo, katero ekonomsko kategorijo na njem spremljamo (Hočevar, 2002, str. 108-113).

Zaradi sprememb v Slovenskih računovodskih standardih, je Agencija za zavarovalni nadzor zavarovalnicam predpisala kontni okvir, ki je začel veljati s 01. 12. 2002, uporabljati pa se je moral začeti najkasneje z 31. 12. 2002. Na podlagi omenjenega sklepa ima zavarovalnica predpisanih deset razredov. Oblika kontnega načrta je predpisana do sintetičnih kontov, pri določenih ekonomskih kategorijah pa so predpisani tudi analitični konti. Pri določenih postavkah je predpisana razčlenitev analitičnega konta na pet mest (na primer konto številka 01010 predstavlja nabavno vrednost zemljišč za neposredno izvajanje zavarovalne dejavnosti v tujini). V kontnem okvirju so izražene vse posebnosti zavarovalne dejavnosti in je predstavljen v nadaljevanju.

Razred 0 je pri podjetjih in zavarovalnicah namenjen **dolgoročnim sredstvom**, vendar se le ta zaradi narave poslovanja razlikujejo. V *podjetju* dolgoročna sredstva predstavljajo neopredmetena dolgoročna sredstva s popravkom vrednosti, mednje sodijo dobro ime, odloženi stroški poslovanja, razvijanja in druga neopredmetena sredstva; nepremičnine s popravkom vrednosti ter oprema in druga opredmetena osnovna sredstva s pripadajočim popravkom vrednosti, dolgoročne finančne naložbe v kapital, dolgoročno dana posojila in terjatve za nevplačani vpisani kapital ter dolgoročne terjatve iz poslovanja. V *zavarovalnici* dolgoročna sredstva predstavljajo poleg neopredmetenih dolgoročnih sredstev tudi opredmetena osnovna sredstva za neposredno izvajanje zavarovalne dejavnosti s popravkom vrednosti; dolgoročne finančne naložbe in dolgoročne poslovne terjatve, ki niso financirane iz tehničnih rezervacij ter druga opredmetena osnovna sredstva, ki niso namenjena neposrednemu izvajanju zavarovalne dejavnosti in niso financirana iz tehničnih rezervacij; dolgoročne finančne naložbe, ki predstavljajo kritne sklade, in sicer življenjskih zavarovanj, življenjskih zavarovanj, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, zdravstvenih zavarovanj, drugih vrst zavarovanj, za katere je potrebno oblikovati matematične rezervacije ter dolgoročne finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih.

Razred 1 je prav tako v obeh primerih namenjen **kratkoročnim sredstvom brez zalog in z aktivnimi časovnimi razmejitvami**. V primeru *podjetja in zavarovalnice* se v tem razredu nahajajo denarna sredstva v blagajni in takoj unovčljive vrednotnice; dobroimetja pri bankah in drugih finančnih institucijah, ki se pri zavarovalnici ločeno izkazujejo za življenjska in

³⁰ Konto predstavlja posamezen list kontne poslovne knjige. Iz njega mora biti razvidno vrednostno stanje ekonomske kategorije na začetku obračunskega obdobja, vsa povečanja in zmanjšanja ter vrednostno stanje ekonomske kategorije na koncu obračunskega stanja.

premoženjska zavarovanja; kratkoročne terjatve, povezane s finančnimi prihodki, druge kratkoročne terjatve, kratkoročne finančne naložbe in aktivne časovne razmejitev. Medtem ko *podjetja* izkazujejo kratkoročne terjatve do kupcev, kratkoročno dane predujme in varščine, kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun in kratkoročne terjatve za nevplačani v plačilo zapadli vpisani kapital, kar zavarovalnica izkazuje med drugimi kratkoročnimi terjatvami, *zavarovalnica* knjiži v ta razred med drugim tudi kratkoročne terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov, kratkoročne terjatve za premije iz sozavarovanja in pozavarovanja, kratkoročne terjatve za deleže v zneskih škod ter druge kratkoročne terjatve iz zavarovalnih poslov.

Razred 2 pripada **kratkoročnim obveznostim in pasivnim časovnim razmejitvam**. Obe organizaciji v ta razred knjižita kratkoročne obveznosti do zaposlenih, kratkoročne obveznosti do financerjev, obveznosti do državnih in drugih institucij, druge kratkoročne obveznosti ter pasivne časovne razmejitev. Medtem ko *podjetja* izkazujejo kratkoročne obveznosti do dobaviteljev, obveznosti iz poslovanja za tuj račun ter kratkoročno prejete predujme in varščine, *zavarovalnice* izkazujejo kratkoročne obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov, obveznosti za premije iz sozavarovanja in pozavarovanja, obveznosti za deleže v zneskih škod ter druge kratkoročne obveznosti iz zavarovalnih poslov.

Razred 3 pripada **zalogam materiala** in ni razlik pri knjiženju za podjetja ali zavarovalnice, razen v tem, da *zavarovalnica* v ta razred uvršča tudi zaloge prevzetih v škodnih primerih poškodovanih predmetov.

Razred 4 je namenjen **stroškom**. V ta razred tako *podjetja* kot *zavarovalnice* uvrščajo stroške dela, amortizacijo, rezervacije, stroške storitev, materialne stroške ter druge stroške. Dodatno v razredu 4 *podjetja* izkazujejo stroške obresti, *zavarovalnice* pa v omenjeni razred knjižijo tudi čiste stroške za škode, stroške sprememb čistih tehničnih rezervacij ter ostale čiste zavarovalne stroške (Sklep o kontnem okviru za zavarovalnice, 2002, Kontni okvir za gospodarske družbe, 2001).

V *podjetjih* je uporaba **razreda 5 prosta** in je namenjen morebitnim potrebam podjetja in se velikokrat uporablja za spremljanje stroškov po dobičkovnih ali naložbenih mestih odgovornosti (Hočevan, 2002, str. 113). V *zavarovalnici* je omenjeni razred namenjen spremljanju **stroškov po stroškovnih mestih in stroškovnih nosilcih**.

Podjetje v **razredu 6** spremlja **zaloge proizvodov in blaga**. V *zavarovalnici* je razred 6 namenjen **internim obračunskim razmerjem**. Njegova uporaba je prosta. Gre za evidentiranje internih obračunskih razmerij po enotah, ki vodijo del knjigovodstva znotraj zavarovalnice. Na koncu obračunskega obdobja razred 6 nima salda. Sintetični konti od številke 600 do 649 so namenjeni terjatvam iz internih obračunskih razmerij, od številke 650 do 699 pa obveznostim iz internih obračunskih razmerij.

Razred 7 je rezerviran za **odhodke in prihodke**. *Podjetje* tukaj izkazuje poslovne odhodke, prevrednotovalne poslovne odhodke, finančne in izredne odhodke. *Zavarovalnica* poleg omenjenih odhodkov, le-te zaradi svoje narave poslovanja razdeli še na čiste odhodke, ki neposredno bremenijo prihodke ter odhodke za spremembe čistih tehničnih rezervacij. Na strani prihodkov *podjetje* izkazuje poslovne finančne in izredne prihodke. *Zavarovalnica* prav tako izkazuje finančne in izredne prihodke, poslovne prihodke podjetij pa pri zavarovalnici nadomestijo čisti prihodki zavarovalnih premij in čisti prihodki od ostalih storitev, med katere sodijo prihodki od storitev za opravljanje drugih zavarovalnih poslov, prihodki od upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada in drugi prihodki storitev.

Razred 8 je namenjen ugotavljanju **poslovnega izida**. Na teh kontih tako *podjetja* kot *zavarovalnice* ugotavljajo dobiček ali izgubo pred obdavčitvijo, ugotovljeni dobiček razporedijo na ustrezajoče davke in prispevke ter čisti dobiček poslovnega leta. Čisti dobiček poslovnega leta se nadalje razporedi na čisti dobiček za kritje prenesenih izgub, čisti dobiček za oblikovanje zakonskih rezerv, za oblikovanje rezerv za lastne delnice oziroma deleže, statutarnih rezerv in drugih rezerv iz dobička, ki so določene v statutu organizacije³¹, preostali dobiček ostane nerazporejen do skupščine. V primeru izgube se le-ta prenese takoj v naslednji razred. Velja poudariti, da je pri zavarovalnicah omenjeni razred bolj razčlenjen, saj so predpisani tudi analitični konti.

Razred 9 sestavljajo konti **kapitala, dolgoročnih obveznosti in dolgoročnih rezervacij**. Sestavljajo ga vpoklicani kapital, kapitalske rezerve, preneseni in nerazporejeni čisti dobiček ali izguba, splošni prevrednotovalni popravek kapitala, posebni prevrednotovalni popravek kapitala, dolgoročne finančne in poslovne obveznosti. Medtem ko se v *podjetju* dolgoročne rezervacije delijo le na dolgoročno odložene prihodke in dolgoročno vnaprej vračunane stroške, *zavarovalnica* le-te deli na dolgoročne rezervacije za druge nevarnosti in stroške³², dolgoročne tehnične rezervacije-čiste matematične rezervacije ter čiste dolgoročne tehnične rezervacije. Obe organizaciji imata tudi zunajbilančno evidenco, katera pri *podjetjih* ni predpisana, medtem ko se le-ta pri zavarovalnicah deli na neuveljavljene regresne terjatve, dana poroštva, garancije in druga jamstva, zastavljeni vrednostni papirji in jamstva s hipoteko, potencialne obveznosti družbe ter druga zunajbilančna evidenca (Sklep o kontnem okviru za zavarovalnice, 2002 in Kontni okvir za gospodarske družbe, 2001).

4. SKLEP

Zavarovalništvo vedno bolj pridobiva na pomenu, saj se njegov delež v bruto družbenem produktu držav vztrajno zvišuje in je v Sloveniji leta 2001 znašal že 5 %.

³¹ Omenjena razporeditev dobička je obvezna le za delniške družbe.

³² Mednje sodijo dolgoročne rezervacije za pokojnine, davke, dolgoročne rezervacije iz naslova dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov, iz naslova slabega imena, iz naslova dolgoročno odloženih prihodkov ter druge dolgoročne rezervacije, razen tehničnih rezervacij.

Zavarovalnice uvrščamo med nedepozitne pogodbene finančne posrednike, za katere je značilno, da na pasivni strani v bilanci stanja prevladujejo dolgovi, na aktivni strani pa finančne naložbe. Zaradi svoje finančne funkcije je zavarovalništvo pod strogim nadzorom države, ki se v Sloveniji vrši preko Agencije za zavarovalni nadzor.

Področje zavarovalništva v Sloveniji urejajo Zakon o zavarovalništvu, SRS in sklepi sprejeti s strani Agencije za zavarovalni nadzor.

Zavarovalnica se sooča s tveganjem na področju dolgoročne plačilne sposobnosti.. Omenjeno tveganje zmanjšuje s pomočjo kapitalске ustreznosti ter oblikovanjem tehničnih rezervacij, kritnega premoženja in kritnih skladov.

Za zavarovalnico je zakonsko predpisana najnižja vrednost zahtevanega kapitala in metodološki izračun le-tega, ki pa se razlikuje glede na zavarovalno skupino. Slovensko zavarovalništvo se na področju kapitala srečuje s problemom lastninskega preoblikovanja zavarovalnic, ker ima večina zavarovalnic v kapitalu še ogromen delež »družbenega« kapitala, za katerega ni znano lastništvo. Napredek je bil storjen s sprejetjem Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic sprejetim leta 2002.

Za izravnavanje tveganja zavarovalnica oblikuje tehnične rezervacije, katere se delijo na rezervacije za prenosne premije, rezervacije za bonuse, popuste in storno, škodne rezervacije, izravnalne rezervacije, matematične rezervacije ter druge tehnične rezervacije. Namenjene so pokrivanju obveznosti iz sklenjenih zavarovalnih pogodb.

Močan nadzor države se vrši tudi pri naložbeni politiki zavarovalnice. Vrste naložb so zakonsko omejene, zavarovalnica lahko nalaga le v nizko tvegane produkte finančnega trga, predpisane pa so prav tako tudi višine dovoljenih naložb. Slovenske zavarovalnice se le počasi prilagajajo zakonskim zahtevam, ker je težko brez večjih izgub zamenjati obstoječi naložbeni portfelj.

Posebnosti računovodstva se kažejo na strani sredstev in obveznosti do virov sredstev, kar se odraža v bilanci stanja, pri razčlenjevanju stroškov in odhodkov, pri razčlenjevanju in merjenju prihodkov, pri razčlenjevanju in merjenju poslovnih izidov ter na posebnosti izkaza uspeha. Standard SRS 32, ki se nanaša na računovodske rešitve v zavarovalnici, natančno ureja obvezna razkritja k računovodskim izkazom, ki dodatno razkrivajo poslovanje zavarovalnice.

Slovenska zakonodaja in Slovenski računovodski standardi so usklajeni s smernicami Evropske unije, ki se nanašajo na zavarovalništvo. S tem je Slovenija naredila velik korak k liberalizaciji in pri možnosti enakopravnega nastopanja na evropskem in svetovnem trgu.

Računovodsko analiziranje se opravlja s pomočjo odmikov ali s pomočjo kazalnikov. Slednji so prisotnejši, saj je pri odmikih težko določiti sodila za presojanje. Temeljni namen analize poslovanja zavarovalnice je pridobitev informacij o njeni finančni trdnosti in donosnosti. Vedno bolj se poleg uporabe klasične analize uporablja uravnoteženo merjenje rezultatov, pri katerem se obravnavajo poleg finančnega vidika tudi vidik strank, vidik internih poslovnih procesov ter vidik učenja in rasti organizacije.

Zavarovalnica je podvržena notranjem in zunanjem nadzoru. Zavezana je k oblikovanju notranje revizije in imenovanju pooblaščenega aktuarja, katerega naloga je spremljanje izračunavanja premij in oblikovanja tehničnih rezervacij ter dajanja mnenja k zaključnim računovodskim izkazom. Zunanji nadzor se po eni strani vrši preko Agencije za zavarovalni nadzor, na drugi strani pa preko zunanje revizije. Zunanji revizor poleg pregleda temeljnih računovodskih izkazov, opravi tudi pregled stanja in sprememb tehničnih rezervacij, stanja in strukturo naložb kritnega premoženja in kritnih skladov, izpolnjevanja pravil o obvladovanju tveganj, delovanja notranje revizije, načina vodenja poslovnih knjig, kvalitete informacijskega sistema, pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil Agenciji za zavarovalni nadzor in pregled vrednotenja bilančnih in zunajbilančnih postavk in računovodskih politik.

5. LITERATURA

1. BEŠTER Helena: Posebnosti analize uspešnosti poslovanja zavarovalnic. Zbornik referatov. Bernardin: Zveza ekonomistov Slovenije, september 1998, str. 157-171.
2. BONCELJ Jože: Zavarovalna ekonomika. Maribor: Založba Obzorja, 1983. 351 str.
3. BORAK Neven: Pomen zavarovalništva za gospodarski razvoj Slovenije (1). Bančni vestnik, Ljubljana, 1994, 6, str. 11-15.
4. CIPOT Anja: Uravnoteženi sistem kazalnikov v zavarovalnicah. Ljubljana, Glasilo Obzornik, 4. april 2003, str. 4-8.
5. D.G. Hart, R.A. Buchanan, B.A. Howe: The Actuarial Practice of General Insurance. 5th Edition. Sydney: Institute of Actuaries of Australia. 1996, str. 592.
6. IVANJKO Šime: ABC zavarovalništva s praktičnimi primeri. Maribor: Založba Kapital, 1999. 103 str.
7. KAVČIČ Slavka: Analiziranje za pripravo letnega poročila. Zbornik referatov. Bernardin: Zveza ekonomistov Slovenije, september 1998, str. 7-22.
8. KLEMENAK Roman: Svetovno zavarovalništvo v letu 2001. Ljubljana, Glasilo Obzornik, 4. april 2003, str. 2-4.
9. KONČINA Miroslav: Aktualni razvojni položaj slovenskega zavarovalništva. Bančni vestnik, Ljubljana, 2002, 9, str. 12-15.
10. KOVAČ Matjaž: Ekonomski in pravni vidik poslovanja v zavarovalništvu v Republiki Sloveniji in v svetu. Maribor: Naše gospodarstvo, 2000, 4, str. 595-606.
11. HOČEVAR Marko, IGLIČAR Aleksander, ZAMAN Maja: Osnove računovodstva. Ljubljana: EF, 2002. 469 str.

12. H.T. Krause, D.R. Bean, R.L. Cawthon, R.A. Oakley: Insurance Information Systems. 2nd Edition. Volume I. Pennsylvania: Insurance Institute of America, 1990. 245 str.
13. H.T. Krause, D.R. Bean, R.L. Cawthon, R.A. Oakley: Insurance Information Systems. 2nd Edition. Volume II. Pennsylvania: Insurance Institute of America, 1990. 233 str.
14. MEDVED Darko: Tehnične rezervacije in računovodske rešitve v zavarovalnicah. Revizor, Ljubljana, 2000, 11, str. 11-39.
15. NIEHAUS Greg: The allocation of catastrophe risk. Amsterdam. Elsevier, Journal of Banking&Finance, 26 (2002), str. 585-596.
16. PAVLIHA Marko: Zavarovalno pravo. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 2000. 371 str.
17. RIBNIKAR Ivan: Monetarna ekonomija. 1. del: Denar, finančne institucije in denarna politika. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999. 380 str.
18. Slovenski računovodski standardi (Uradni list RS, št. 107/2001).
19. ŠTIBLAR Franjo: Zavarovalništvo v Sloveniji – stanje in razvoj. Ljubljana: EIPF, Gospodarska gibanja, 2002, 338, str. 23-50.
20. TURK, KAVČIČ in sodelavci: Finančno računovodstvo. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1999. 841 str.
21. VORŠNIK Ivan: Problematika zavarovalnih storitev. Organizacija, Kranj: 33 (2000), 6, str. 410 – 415.

6. VIRI

1. Kontni okvir za gospodarske družbe (Uradni list RS, št. 107/2001).
2. Kratka zgodovina zavarovanja, (<http://www.mojdenar.com/ponudba.asp?language=&dokument=51>), 7 maj 2003.
3. Naloge in pristojnosti Agencije. (<http://www.a-zn.si/slo/client/pf.asp?n=175>) ter ustanovitev in pravni položaj (<http://www.a-zn.si/slo/client/pf.asp?n=174>), 23. junij 2003.
4. Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov zavarovalnic in pozavarovalnic. (<http://www.a-zn.si/slo/client/default.asp?r=-1&n=216&p=content>), 25. julij 2003.
5. Odločba o zadevi lastninskega preoblikovanja Zavarovalnice Triglav, d.d., Ljubljana. (Uradni list RS, št. 37/2003).
6. Odločba Vlade Republike Slovenije o ugotovitvi kapitalskih deležev v nenomoniranem kapitalu Zavarovalnice Triglav, d.d., Ljubljana in upravičencev do teh deležev. (Uradni list RS, št. 52/2003).
7. Statistični zavarovalniški bilten 2002. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2002.
8. Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov. (Uradni list RS, št. 95/2002).
9. Sklep o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij. (Uradni list RS, št. 3/2001).
10. Sklep o predpisanih usmeritvah za izračun lastnih deležev zavarovalnice v tabelah maksimalnega kritja in določanje največje verjetne škode. (Uradni list RS, št. 9/2001).

11. Sklep o podrobnejši obliki in najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in revizorjevega poročila zavarovalnice. (Uradni list RS, št. 6/2001).
12. Sklep o kontnem okviru za zavarovalnice-SKL2002. (Uradni list RS, št. 92/2002).
13. Sklep o podrobnejših pravilih za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic. (Uradni list RS, št. 3/2001).
14. Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic (ZLPZ-1). (Uradni list RS, št. 44/2002).
15. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-A). (Uradni list RS, št. 21/2002).
16. Zakon o zavarovalništvu. (Uradni list RS, št. 13/2000).
17. Zavarovalne vrste in skupine.
(<http://www.mojdenar.com/ponudba.asp?language=&dokument=61>).

PRILOGA 1: RAZVRSTITEV ZAVAROVALNIH VRST V ZAVAROVALNE SKUPINE	1
PRILOGA 2: PRIMER IZRAČUNA MINIMALNEGA KAPITALA ZAVAROVALNICE V PRIMERU PREMOŽENJSKIH ZAVAROVANJ	5
PRILOGA 3: PRIMER IZRAČUNA MINIMALNEGA KAPITALA ZAVAROVALNICE V PRIMERU ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	6
PRILOGA 4: STANJE KRITNIH SKLADOV IN KRITNEGA PREMOŽENJA ZAVAROVALNIC NA SLOVENSKEM	7
PRILOGA 5: OBLIKA BILANCE STANJA V ZAVAROVALNICI	9
PRILOGA 6: OBLIKA IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA V ZAVAROVALNICI	12

Priloga 1: Razvrstitev zavarovalnih vrst v zavarovalne skupine

Razvrstitev zavarovalnih vrst v zavarovalne skupine uporabljajo zavarovalnice pri izkazovanju zavarovalnih vrst v poslovnem načrtu, poslovnih knjigah in v poslovnih ter statističnih poročilih.

PREGLED o uvrstitvi posameznih zavarovalnih vrst v zavarovalne skupine

Zavarovalna skupina	Zavarovalna vrsta
1. Nezgodna zavarovanja	Nezgodno zavarovanje oseb pri opravljanju rednega poklica in izven njega Nezgodno zavarovanje oseb v motornih vozilih in pri opravljanju posebnih dejavnosti Nezgodno zavarovanje otrok in šolske mladine ter posebna nezgodna zavarovanja mladine Skupinsko nezgodno zavarovanje gostov, obiskovalcev in turistov Skupinsko nezgodno zavarovanje potrošnikov, naročnikov ipd. Druga posebna nezgodna zavarovanja Obvezno zavarovanje potnikov v javnem prometu proti posledicam nesreče Zavarovanje lastnika vozila in voznika za telesne poškodbe Vsa druga nezgodna zavarovanja
2. Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	Zavarovanje za doplačila Zavarovanje za večji obseg pravic oz višji standard storitev Zavarovanje za dodatne pravice Vsa druga prostovoljna zdravstvena zavarovanja
3. Kasko zavarovanje cestnih vozil	Kasko zavarovanje cestnih motornih vozil Kasko zavarovanja drugih cestnih vozil Vsa druga kasko zavarovanja
4. Kasko zavarovanje tirnih vozil	Kasko zavarovanje tirnih vozil
5. Kasko zavarovanje letal in drugih zračnih plovil	Kasko zavarovanje letal in drugih zračnih plovil
6. Zavarovanje pomorskega in rečno-jezerskega kaska	Kasko zavarovanje ladij in čolnov v pomorski plovbi Kasko zavarovanje ladij in čolnov v rečno-jezerski plovbi
7. Transportna kargo zavarovanja	Zavarovanje blaga v mednarodnem transportu Zavarovanje blaga v domaćem transportu Vsa druga transportna kargo zavarovanja

Zavarovalna skupina**Zavarovalna vrsta**

8. Požarno zavarovanje in zavarovanje nevarnosti poplav, viharja, drsenja tal in drugih elementarnih nevarnosti	Požarno zavarovanje in zavarovanje nekaterih drugih nevarnosti izven industrijske in obrtne dejavnosti Požarno zavarovanje in zavarovanje nekaterih drugih nevarnosti v industriji in obrti Požarno zavarovanje premoženja elektrogospodarskih podjetij Vsa druga požarna zavarovanja
9. Druga premoženjska zavarovanja	Strojelomno zavarovanje Strojelomno zavarovanje opreme elektrogospodarskih podjetij Gradbeno zavarovanje Montažno zavarovanje Zavarovanje filmske proizvodnje Zavarovanje računalnikov Zavarovanje blaga v hladilnicah Stanovanjsko zavarovanje Zavarovanje rudnikov Zavarovanje jedrskih nevarnosti Zavarovanje nevarnosti v PTT podjetjih Zavarovanje nevarnosti vloma in ropa Zavarovanje stekla Zavarovanje posevkov in plodov Zavarovanje živali Vsa druga premoženjska zavarovanja
10. Zavarovanje odgovornosti lastnikov cestnih vozil	Zavarovanje lastnikov cestnih motornih vozil proti odgovornosti za škodo Zavarovanje prevozniške odgovornosti za blago v cestnem prometu Vsa druga zavarovanja odgovornosti lastnikov drugih cestnih vozil
11. Zavarovanje odgovornosti v zračnem prometu	Zavarovanje lastnikov zračnih plovil proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam Zavarovanje prevozniške odgovornosti za blago v zračnem prometu
12. Zavarovanje odgovornosti ladjarjev in popraviljalcev ladij	Zavarovanje odgovornosti v pomorskem prometu Zavarovanje odgovornosti v rečnem in jezerskem prometu Zavarovanje odgovornosti popraviljalcev vodnih plovil Zavarovanje odgovornosti marine Zavarovanje prevozniške odgovornosti za blago v pomorskem in rečno-jezerskem prometu

Zavarovalna skupina**Zavarovalna vrsta**

13. Druga zavarovanja odgovornosti	Zavarovanje odgovornosti v železniškem prometu Zavarovanje odgovornosti filmskega producenta Zavarovanje splošne odgovornosti Zavarovanje proizvajalceve odgovornosti za izdelke Zavarovanje pogodbene odgovornosti izvajalca gradbenih del Zavarovanje pogodbene odgovornosti izvajalca montažnih del Zavarovanje garancije proizvajalca, prodajalca ali dobavitelja Zavarovanje špeditorske odgovornosti v mednarodnem prometu Zavarovanje špeditorske odgovornosti v domačem prometu Zavarovanje odgovornosti revizijskih družb Zavarovanje projektantske odgovornosti Zavarovanje odvetniške odgovornosti Zavarovanje zdravniške odgovornosti Vsa druga zavarovanja odgovornosti
14. Kreditna zavarovanja	Zavarovanje izvoznih kreditov Zavarovanje drugih vrst kreditov
15. Kavcijska zavarovanja	Kavcijska zavarovanja
16. Zavarovanja raznih finančnih izgub	Šomažno požarno zavarovanje Šomažno strojelomno zavarovanje Zavarovanje prirediteljev Zavarovanje proti škodam zaradi odkupa falsifikatov Vsa druga zavarovanja finančnih izgub
17. Zavarovanje pravne zaščite	Zavarovanje pravne zaščite
18. Zavarovanje nudenja pomoči osebam v težavah	Turistično zavarovanje Zavarovanje nevarnosti odpovedi turističnih zavarovanj Vsa druga zavarovanja nudenja pomoči osebam v težavah

Zavarovalna skupina

Zavarovalna vrsta

19. Življenjska zavarovanja	Zavarovanje za nevarnost smrti in za doživetje, razen zavarovanj pod 4. in 5. zaporedno številko Rentna zavarovanja, razen zavarovanj pod 4. in 5. zaporedno številko Dodatno nezgodno zavarovanje Zavarovanje za izplačilo ob poroki oz. rojstvu Zavarovanje nevarnosti smrti, doživetja ali rente, za katera se prevzame naložbeno tveganje Zavarovanje z enkratnim ali obročnim vplačilom in dogovorjenim izplačilom Prostovoljna pokojninska in invalidska zavarovanja Vsa druga življenjska zavarovanja
-----------------------------	---

Vir: Zavarovalne skupine in vrste

Zakon o zavarovalništvu opredeljuje **dve zavarovalni skupini**, in sicer:

- premoženjska zavarovanja ter
- življenjska zavarovanja.

Ti zavarovalni skupini se delita na **osem zavarovalnih podskupin**, in sicer:

- nezgodna in zdravstvena zavarovanja,
- zavarovanja motornih vozil,
- pomorska in transportna zavarovanja,
- zavarovanja zrakoplovov,
- požarna in druga škodna zavarovanja,
- zavarovanja odgovornosti,
- kreditna in kavcijska zavarovanja ter škodna in nezgodna zavarovanja.

Nadalje se omenjenih osem podskupin deli na **23 zavarovalnih vrst**.

Priloga 2: Primer izračuna minimalnega kapitala zavarovalnice v primeru premoženjskih zavarovanj

Primer izračuna velja za premoženjska zavarovanja, pri katerih zavarovanci ne sprejemajo naložbenega tveganja.

		v 1000 SIT
		Tekoče leto
Obračunane kosmate zavarovalne premije	1	3 000 000
Znesek kosmate premije do 2 mrd SIT x 18/100	2	360 000
Znesek kosmate premije nad 2 mrd SIT x 16/100	3	160 000
<i>Skupaj (2) + (3)</i>	4	<i>520 000</i>
Obračunani kosmati zneski škod	5	2 000 000
Kosmate škodne rezervacije na koncu leta	6	500 000
Kosmate škodne rezervacije na začetku leta	7	700 000
<i>Kosmati odhodki za škode (5) + (6) – (7)</i>	8	<i>1 800 000</i>
Obračunani čisti zneski škod	9	1 000 000
Čiste škodne rezervacije na koncu leta	10	400 000
Čiste škodne rezervacije na začetku leta	11	500 000
<i>Čisti odhodki za škodo (9) + (10) – (11)</i>	12	<i>900 000</i>
Lastni delež (12)/(8) ali 0,50, če je višji	13	0,5
Rezultat na osnovi premijskega količnika (4)*(13)	14	260 000
Upoštevano obdobje: zadnjih 10 poslovnih let	15	10
Obračunani kosmati zneski škod v upoštevanem obdobju	16	20 000 000
Kosmate škodne rezerve na koncu upoštevanega obdobja	17	500 000
Kosmate škodne rezervacije na začetku upoštevanega obdobja	18	300 000
Kosmati odhodki za škode (16)/(št. let upoštevanega obdobja) + (17) - (18)	19	2 200 000
Znesek kosmatih odhodkov za škode do 1,4 mrd SIT x 26/100	20	364 000
Znesek kosmatih odhodkov za škode nad 1,4 mrd SIT x 23/100	21	184 000
<i>Skupaj (20) + (21)</i>	22	<i>548 000</i>
Rezultat na osnovi škodnega količnika (22)*(13)	23	274 000

Vir: Sklep o podrobnejših pravilih za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic, lastni izračun

Zavarovalnica oblikuje višino minimalnega kapitala na podlagi predpisane vrednosti zajamčenega kapitala, ki ga v mojem primeru vzamem v višini 160 mio SIT, in vrednostjo izračunanega minimalnega kapitala na podlagi premijskega ali škodnega količnika, v konkretnem primeru 274 mio SIT. **V izbranem primeru mora zavarovalnica oblikovati minimalni kapital v višini 274 mio SIT.**

Priloga 3: Primer izračuna minimalnega kapitala zavarovalnice v primeru življenjskih zavarovanj

Minimalni kapital se izračuna dvostopenjsko.

1. stopnja:

vsota matematičnih rezervacij pred odbitkom pozavarovanja ($mr-1$) = 4 mrd tolarjev

vsota matematičnih rezervacij po odbitku pozavarovanja ($mr-2$) = 3 mrd tolarjev

faktor = 0,04

$$\text{Lastni delež} = (mr-2)/(mr-1) = 3 \text{ mrd} / 4 \text{ mrd} = 0,75$$

V zakonu je določeno, da mora lastni delež znašati najmanj v višini 0,85. Ker je izračunani lastni delež manjši od predpisanega, moramo za nadaljnje izračune upoštevati lastni delež v višini 0,85.

$$\begin{aligned} \text{Minimalni kapital - 1. rezultat} &= \text{faktor} * \text{lastni delež} * mr-1 = \\ &= 0,04 * 0,85 * 4 \text{ mrd} = \mathbf{136 \text{ mio tolarjev}} \end{aligned}$$

V primeru, da zavarovalnica nima tveganega kapitala, se izračunavanje minimalnega kapitala na tej stopnji konča. V nasprotnem primeru pa se opravi naslednji izračun:

Tvegani kapital s pozavarovanjem ($tk-1$) = 3 mrd tolarjev

Tvegani kapital brez pozavarovanja ($tk-2$) = 2 mrd tolarjev

Faktor = 0,003

$$\text{Lastni delež} = (tk-2) / (tk-1) = 2 \text{ mrd} / 3 \text{ mrd} = \mathbf{0,67}$$

(izračunani delež je višji od najnižje predpisanega, 0,5)

$$\begin{aligned} \text{minimalni kapital - 2. rezultat} &= \text{faktor} * tk-1 * \text{lastni delež} = \\ &= 0,003 * 3 \text{ mrd} * 0,67 = \mathbf{6,03 \text{ mio tolarjev}} \end{aligned}$$

$$\text{vrednost izračunanega minimalnega kapitala} = 136 \text{ mio} + 6,03 \text{ mio} = \mathbf{142,03 \text{ mio tolarjev}}$$

V zakonu o zavarovalništvu je predpisana vrednost zajamčenega kapitala, od katerega minimalni kapital ne sme biti manjši. V našem primeru predpostavimo, da se zavarovalnica ukvarja z zavarovalnimi posli, kjer je predpisan zajamčeni kapital v višini 320 mio tolarjev. Ker je izračunani minimalni kapital manjši, mora zavarovalnica oblikovati **minimalni kapital** v višini zajamčenega, in sicer v višini **320 mio tolarjev** (lastni izračun).

Priloga 4: Stanje kritnih skladov in kritnega premoženja zavarovalnic na Slovenskem

Finančne naložbe zavarovalnic izkazujejo v zadnjih letih visoke stopnje rasti. Zavarovalnice so imele na dan 31.12.2001 za 280.904 mio SIT naložb kritnega premoženja in kritnih skladov, kar pomeni, da so se naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov v primerjavi s predhodnim letom povečale za 56.964 mio SIT oz. za 18,4% realno, kar je znatno več kot je znašal porast zbrane zavarovalne premije v tem obdobju. V obdobju štirih let se je občutno izboljšalo tudi razmerje vrednosti naložb kritnega premoženja in kritnih skladov do zbrane zavarovalne premije in sicer iz 0,96 v letu 1998 na 1,26 v letu 2001.

Realno so naložbe kritnih skladov v zadnjih šestih letih rasle po 33,7 odstotni povprečni letni stopnji rasti, medtem ko je bila povprečna letna stopnja rasti naložb kritnega premoženja 13,2 odstotna. Dejansko gre za nadpovprečno visoke stopnje rasti finančnih imetij domačih zavarovalnic, tudi v primerjavi z zavarovalnicami iz držav OECD, katerih finančna imetja so v obdobju od 1990 do 1998 v povprečju rasla po 7 odstotni letni stopnji.

Tabela 1: Naložbe zavarovalnic in pozavarovalnic v obdobju 1995-2001 (vsi zneski so v mio SIT na dan 31.12.)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Indeks 01/95
Prosti lastni viri	6.988	6.226	5.217	8.996	20.198	20.845	/	/
Matematične rezervacije	15.391	24.581	35.014	48.272	67.014	90.952	123.782	804
Druge zav. teh. rezervacije	49.851	62.597	81.032	97.366	112.221	132.988	157.122	315
Skupaj	72.230	93.404	121.263	154.634	199.433	244.785	280.904	389

Tabela 2: Struktura naložb kritnih skladov v obdobju 1997-2001 (vsi zneski so v mio SIT na dan 31.12.)

	1997	%	1998	%	1999	%	2000	%	2001	%
Državni papirji in posojila z jamstvom	15.011	42,9	21.470	44,5	31.264	46,7	45.298	49,8	54.346	43,9
Nepremičnine	2030	5,8	2.014	4,2	1.930	2,9	2.060	2,3	1.560	1,3
Posojila	425	1,2	304	0,6	300	0,4	460	0,5	470	0,4
Dolžniški vrednostni papirji	2519	7,2	4739	9,8	7907	11,8	19.033	20,9	30.861	24,9
Lastniški vrednostni papirji	465	1,3	1.098	2,3	2.311	3,4	4.811	5,3	6.385	5,2
Depoziti v bankah	14.417	41,2	18.646	38,6	23.231	34,7	19.058	21,0	29.407	23,8
Ostalo	147	0,4	1	0,0	71	0,1	232	0,3	753	0,6
Skupaj	35.014	100	48.272	100	67.014	100	90.952	100	123.782	100

Tabela 3: Struktura naložb kritnega premoženja v obdobju 1996-2001 (vsi zneski so v mio SIT na dan 31.12.)

	1997	%	1998	%	1999	%	2000	%	2001	%
Državni papirji in posojila z jamstvom	19.061	23,5	20.456	21,0	26.715	23,8	32.676	24,6	37.237	23,7
Nepremičnine	3.858	4,8	6.539	6,7	8.118	7,2	8.578	6,5	10.189	6,5
Posojila	8.499	10,5	9.889	10,2	11.724	10,4	11.804	8,9	10.590	6,7
Dolžniški vrednostni papirji	4355	5,4	6059	6,2	8.546	7,6	15.421	11,6	20.068	12,8
Lastniški vrednostni papirji	2.264	2,8	5.896	6,1	8.091	7,2	16.808	12,6	20.283	12,9
Depoziti v bankah	42.224	52,1	47.317	48,6	48.451	43,2	47.251	35,5	54.970	35,0
Ostalo	771	1,0	1.210	1,2	576	0,5	450	0,3	3.785	2,4
Skupaj	81.032	100	97.366	100	112.221	100	132.988	100	157.122	100

Kljub trenutnim razhajanjem v naložbeni politiki domačih zavarovalnic, glede na povprečje držav EU, nam dinamična analiza naložbene dejavnosti kaže, da se domače zavarovalnice vse bolj približujejo povprečju držav EU. Vzrokov za obstoječe stanje pa je več: odsotnost naložbenih možnosti na domačem finančnem trgu oz. nerazvitost domačega kapitalskega trga, pasivna naložbena politika domačih zavarovalnic v preteklosti, slaba organizacija naložbene dejavnosti v domačih zavarovalnicah v preteklosti; odsotnost takšne naložbene dejavnosti, ki bi pri izbiri posameznih naložbenih kategorij sistematično upoštevala kriterije likvidnosti, donosnosti, izpostavljenosti tveganju ter dolgoročno poslovno politiko zavarovalnice (Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov zavarovalnic in pozavarovalnic).

Priloga 5: Oblika bilance stanja v zavarovalnici

SREDSTVA

A. Neopredmetena dolgoročna sredstva

1. Dolgoročno odloženi organizacijski stroški in stroški razvijanja
2. Dobro ime
3. Druga neopredmetena dolgoročna sredstva

B. Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe

- I. Zemljišča in zgradbe
 1. *Zemljišča (ločeno izkazovanje za zavarovalno dejavnost in druga zemljišča)*
 2. *Zgradbe (ločeno izkazovanje za zavarovalno dejavnost in druge zgradbe)*
- II. Finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih
 1. *Deleži v podjetjih v skupini*
 2. *Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana drugim podjetjem v skupini*
 3. *Deleži v pridruženih podjetjih*
 4. *Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana pridruženim podjetjem*
- III. Druge finančne naložbe
 1. *Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom in kuponi skladov*
 2. *Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom*
 3. *Deleži v investicijskih skladih*
 4. *Dana hipotekarna posojila*
 5. *Druga dana posojila*
 6. *Depoziti pri bankah*
 7. *Ostale finančne naložbe*
- IV. Finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih

C. Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje

Č. Terjatve (v postavkah I, II in III mora zavarovalnica posebej izkazovati del terjatev do pridruženih podjetij in do podjetij v skupini)

- I. Terjatve iz neposrednih zavarovanj
 1. *Terjatve do zavarovalcev*
 2. *Terjatve do zavarovalnih posrednikov*
- II. Terjatve iz pozavarovanja
- III. Druge trejatve
- IV. Nevplačani vpoklicani kapital

D. Razna sredstva

- I. Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgrad
 1. *Oprema*
 2. *Druga opredmetena osnovna sredstva*
- II. Denarna sredstva
- III. Odkupljene lastne delnice
- IV. Zaloge in druga sredstva
 1. *Zaloge*
 2. *Druga sredstva*

E. Aktivne časovne razmejitve

1. Prehodno nezaračunani prihodki od obresti in najemnin
2. Odloženi stroški pridobivanja zavarovanj
3. Druge aktivne časovne razmejitve

OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

A. Kapital

- I. Vpoklicani kapital
 1. *Osnovni kapital*
 2. *Nevpoklicani kapital (kot odbitna postavka)*
- II. Kapitalske rezerve
- III. Splošni prevrednotovalni popravek kapitala
 1. *Splošni prevrednotovalni popravek osnovnega kapitala*
 2. *Splošni prevrednotovalni popravek kapitalskih rezerv*
 3. *Splošni prevrednotovalni popravek rezerv iz dobička*
 4. *Splošni prevrednotovalni popravek prenesenega dobička ali prenesene izgube*
- IV. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala (brez prevrednotovalnega popravka, ki izhaja iz naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje)
 1. *Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi*
 2. *Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z dolgoročnimi finančnimi naložbami*
 3. *Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z kratkoročnimi finančnimi naložbami*
 4. *Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z dolgoročnimi dolgovi*
 5. *Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z kratkoročnimi dolgovi*
- V. Rezerve iz dobička
 1. *Varnostna rezerva*
 2. *Zakonske in statutarne rezerve*
 3. *Rezerve za lastne deleže*
 4. *Druge rezerve iz dobička*
- VI. Preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let
- VII. Nerazdeljeni dobiček ali neporavnana izguba obračunskega obdobja

B. Podrejene obveznosti

C. Čiste tehnične rezervacije

- I. Čiste prenosne premije
- II. Čiste matematične rezervacije
- III. Čiste škodne rezervacije
- IV. Čiste rezervacije za bonuse in popuste
- V. Izravnalne rezervacije
- VI. Druge čiste tehnične rezervacije

Č. Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje

D. Rezervacije za druge nevarnosti in stroške

1. Dolgoročne rezervacije za pokojnine
2. Rezervacije za davke
3. Druge rezrvacije

E. Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih

F. Druge obveznosti (ločeno izkazujejo obveznosti do pridruženih podjetij in podjetij v skupini)

- I. Obveznosti iz neposrednih zavarovanj
 1. *Obveznosti do zavarovalcev*
 2. *Obveznosti do zavarovalnih posrednikov*
- II. Obveznosti iz pozavarovanja
- III. Posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom (posebej se izkazujejo zamenljiva posojila)
- IV. Obveznosti do bank
- V. Ostale obveznosti

G. Pasivne časovne razmejitve

Zavarovalnica glede na pomembnost določenih postavk le-te še nadrobneje razčleni (SRS 32.40) .

Priloga 6: Oblika izkaza poslovnega izida v zavarovalnici

A. Izkaz izida iz drugih zavarovanj (razen življenjskih in zdravstvenih)

- I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij
 - 1. *Obračunane kosmate zavarovalne premije*
 - 2. *Obračunane pozavarovalne premije*
 - ± 3. *Sprememba kosmatih prenosnih premij*
 - ± 4. *Sprememba prenosnih premij za pozavarovalni del*
- II. Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja
- III. Drugi čisti zavarovalni prihodki
- IV. Čisti odhodki za škode
 - 1. *Obračunani kosmati zneski škod*
 - 2. *Obračunani delež pozavarovateljev*
 - ± 3. *Sprememba kosmatih škodnih rezervacij*
 - ± 4. *Sprememba škodnih rezervacij za pozavarovalni del*
- ± V. Sprememba drugih čistih tehničnih rezervacij
- VI. Čisti odhodki za bonuse in popuste
- VII. Čisti obratovalni stroški
 - 1. *Stroški pridobivanja zavarovanj*
 - ± 2. *Sprememba v razmejenih stroških pridobivanja zavarovanj*
 - 3. *Drugi obratovalni stroški*
 - 4. *Prihodki od pozavarovalnih provizij in deležev v pozitivnem tehničnem izidu iz posameznih pozavarovalnih pogodb*
- VIII. Drugi čisti zavarovalni odhodki
 - 1. *Odhodki za preventivno dejavnost*
 - 2. *Ostali čisti zavarovalni odhodki*
- ± IX. Sprememba izravnalnih rezervacij
- X. Izid iz drugih zavarovanj (I + II + III – IV ± V – VI – VII – VIII ± IX)**

B. Izkaz izida iz življenjskih zavarovanj

- I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij
 - 1. *Obračunane kosmate zavarovalne premije*
 - 2. *Obračunane pozavarovalne premije*
 - ± 3. *Sprememba čistih prenosnih premij*
- II. Prihodki naložb
 - 1. *Prihodki iz deležev v podjetjih (ločeno izkazovanje za podjetja v skupini, pridruženih podjetjih in drugih podjetjih)*
 - 2. *Prihodki drugih naložb (ločeno izkazovanje za podjetja v skupini, pridruženih podjetjih)*
 - 2.1. *Prihodki od zemljišč in zgradb*
 - 2.2. *Prihodki od obresti*
 - 2.3. *Drugi prihodki naložb*
 - 2.3.1. *Prevrednotovalni finančni prihodki*
 - 2.3.2. *Drugi finančni prihodki*
 - 3. *Prihodki zaradi popravkov vrednosti naložb*
 - 4. *Dobički pri odtujitvah naložb*
- III. Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje
- IV. Drugi čisti prihodki od zavarovanja

- V. Čisti odhodki za škode
 - 1. *Obračunani kosmati zneski škod*
 - 2. *Obračunani deleži pozavarovateljev*
 - ± 3. *Sprememba kosmatih škodnih rezervacij*
 - ± 4. *Sprememba škodnih rezervacij za pozavarovalni del*
- ± VI. Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij
 - 1. *Sprememba matematičnih rezervacij*
 - 1.1. *Sprememba kosmatih rezervacij*
 - ± 1.2. *Sprememba pozavarovalnega deleža*
 - 2. *Sprememba drugih čistih rezervacij*
- VII. Čisti odhodki za bonuse in popuste
- VIII. Čisti obratovalni stroški
 - 1. *Stroški pridobivanja zavarovanj*
 - ± 2. *Sprememba v razmejenih stroških pridobivanja zavarovanj*
 - 3. *Drugi obratovalni stroški*
 - 4. *Prihodki od pozavarovalnih provizij in iz deležev v pozitivnem tehničnem izidu iz pozavarovalnih pogodb*
- IX. Odhodki naložb
 - 1. *Amortizacija naložb sredstev, ki niso potrebna za obratovanje*
 - 2. *Obresti in drugi odhodki naložb*
 - 2.1. *Odhodki za upravljanje sredstev, odhodki za obresti in drugi finančni odhodki*
 - 2.2. *Prevrednotovalni finančni odhodki*
 - 3. *Odpisi in popravki vrednosti naložb*
 - 4. *Izgube pri odtujitvah naložb*
- X. Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje
- XI. Drugi čisti zavarovalni odhodki
 - 1. *Odhodki za preventivno dejavnost*
 - 2. *Ostali čisti zavarovalni odhodki*
- XII. Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja

XIII. Izid iz življenjskih zavarovanj (I+II+III+IV-V±VI-VII-VIII-IX-X-XI-XII)

C. Izkaz izida iz zdravstvenih zavarovanj

Razčlenitev kot pri B.

Č. Izračun čistega izida iz rednega delovanja

- I. Izid iz drugih zavarovanj (A.X)
- II. Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)
- III. Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)
- IV. Prihodki naložb
 - 1. *Prihodki iz deležev v podjetjih*
 - 1.1. *Prihodki iz deležev v podjetjih v skupini*
 - 1.2. *Prihodki iz deležev v pridruženih podjetjih*
 - 1.3. *Prihodki iz deležev v drugih podjetjih*
 - 2. *Prihodki drugih naložb (ločeno izkazovanje po pridruženih podjetjih in podjetjih v skupini)*
 - 2.1. *Prihodki od zemljišč in zgrad*
 - 2.2. *Prihodki od obresti*

- 2.3. *Drugi prihodki naložb*
 - 2.3.1. *Prevrednotovalni finančni prihodki*
 - 2.3.2. *Drugi finančni prihodki*
 - 3. *Prihodki zaradi popravkov vrednosti naložb*
 - 4. *Dobički pri odtujitvah naložb*
- V. Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)
- VI. Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.XII)
- VII. Odhodki naložb
 - 1. *Amortizacija naložb sredstev, ki niso potrebna za obratovanje*
 - 2. *Obresti in drugi odhodki naložb*
 - 2.1. *Odhodki za upravljanje sredstev, odhodki za obresti in drugi finančni odhodki*
 - 2.2. *Prevrednotovalni finančni odhodki*
 - 3. *Odpisi in popravki vrednosti naložb*
 - 4. *Izgube pri odtujitvah naložb*
- VIII. Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)
- IX. Drugi prihodki od rednega delovanja
 - 1. *Drugi prihodki od rednega delovanja iz drugih zavarovanj*
 - 2. *Drugi prihodki od rednega delovanja iz življenjskih zavarovanj*
 - 3. *Drugi prihodki od rednega delovanja iz zdravstvenih zavarovanj*
- X. Drugi odhodki za redno delovanje
 - 1. *Drugi odhodki za redno delovanje iz drugih zavarovanj*
 - 2. *Drugi odhodki za redno delovanje iz življenjskih zavarovanj*
 - 3. *Drugi odhodki za redno delovanje iz zdravstvenih zavarovanj*
- XI. Davek iz dobička iz rednega delovanja
- XII. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja**
(Č.I+Č.II+Č.III+Č.IV+Č.V+Č.VI-Č.VII-Č.VIII-Č.IX-Č.X-Č.XI)
 - 1. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja iz drugih zavarovanj
 - 2. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja iz življenjskih zavarovanj
 - 3. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja iz zdravstvenih zavarovanj

D. Izkaz izida zunaj rednega delovanja

- I. Izredni prihodki
 - 1. *Izredni prihodki od drugih zavarovanj*
 - 2. *Izredni prihodki od življenjskih zavarovanj*
 - 3. *Izredni prihodki od zdravstvenih zavarovanj*
- II. Izredni odhodki (ločeno izkazovanje odhodkov za prevrednotovalni popravek kapitala)
 - 1. *Poravnava izgube iz prejšnjih let*
 - 1.1. *Poravnava izgube iz prejšnjih let iz drugih zavarovanj*
 - 1.2. *Poravnava izgube iz prejšnjih let iz življenjskih zavarovanj*
 - 1.3. *Poravnava izgube iz prejšnjih let iz zdravstvenih zavarovanj*
 - 2. *Drugi izredni odhodki*
 - 2.1. *Drugi izredni odhodki iz drugih zavarovanj*
 - 2.2. *Drugi izredni odhodki iz življenjskih zavarovanj*
 - 2.3. *Drugi izredni odhodki iz zdravstvenih zavarovanj*
- III. Poslovni izid zunaj rednega delovanja
 - 1. Poslovni izid zunaj rednega delovanja iz drugih zavarovanj
 - 2. Poslovni izid zunaj rednega delovanja iz življenjskih zavarovanj
 - 3. Poslovni izid zunaj rednega delovanja iz zdravstvenih zavarovanj

- E. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja**
- F. Drugi davki, ki niso izkazani v drugih postavkah**
- G. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja (Č.XII + D.III – E – F)**

Poslovni izid iz rednega delovanja je seštevek postavk Č.XII in Č.XI. Celotni poslovni izid je seštevek postavk G, F, E in Č.XI (SRS 32.41).